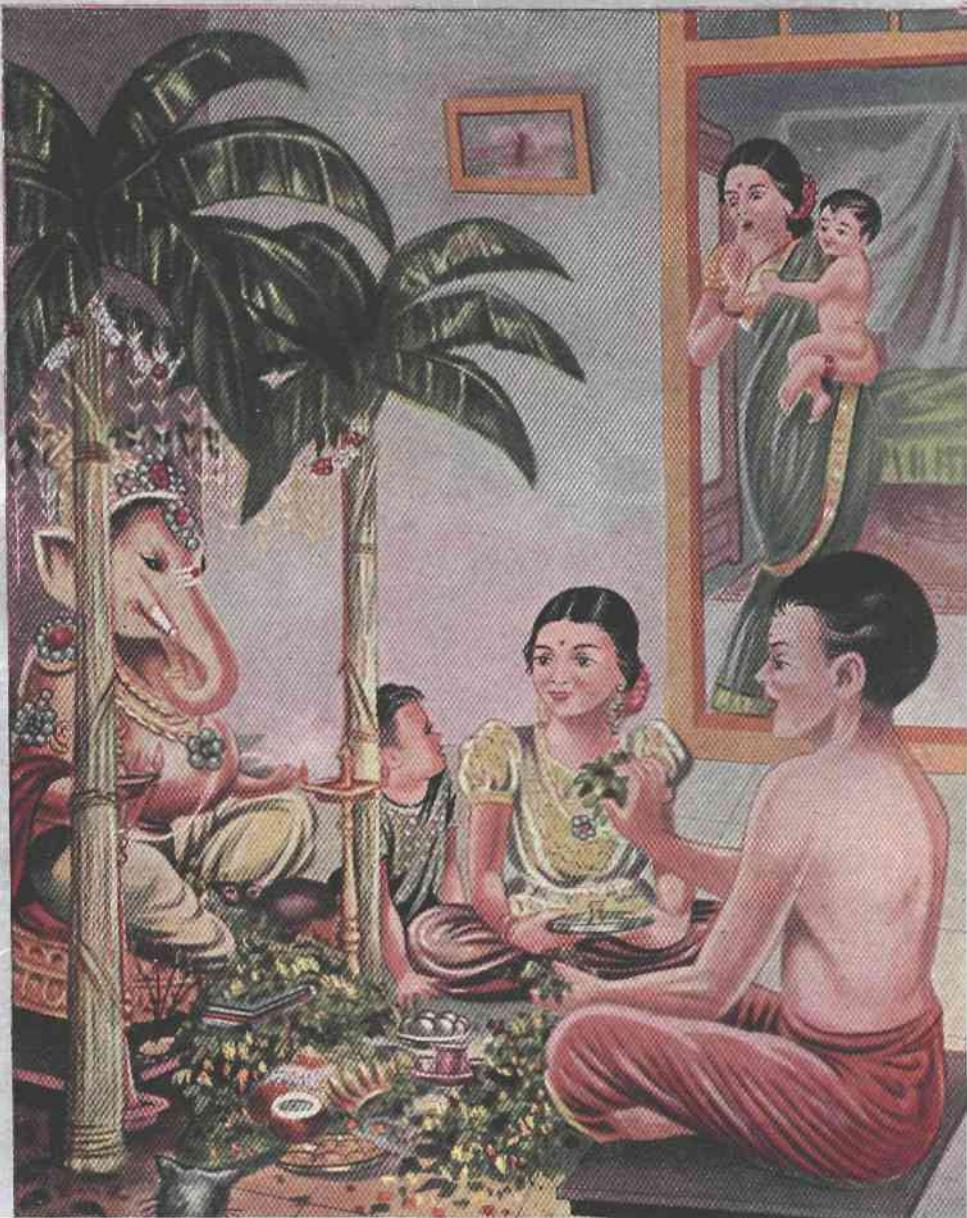

చండమామ

చిల్లల మరసపత్రిక

5TH SEPT. '47

6

ARAJA MAMA

Chandamama Sept. '47

Photo by M. Ramakrishna

అయ్య! ఎంతఱువు!

వారం

తెలుగు వారపత్రిక

ఆంధ్రదేశానికి సంబంధించిన సమగ్రవార్తలను వారం వారం ప్రకటించి తద్వారా ఆంధ్రజాతిని ఐక్యపరిచే ఆశయంతో సంచారి సెష్టేండ్రులో వెలవడతుంది. వేదివేచి వార్తలను మాకు అందించి ఆంధ్రసోదరులు మా ఉద్యమానికి సహకారం ఇవ్వాలని మా ప్రార్థన.

ఆ ఫీ సు:

37, ఆచారప్పన వీధి — ఓ. టి. ఘడ్రాసు

భరణీవారి

ఆశా

బానుమతి.. సి.యసి ఆర్
ఎక్స్ సుభ్రద్రామ్.. అరణీ
గాగి కృపరాధ్.. హేచులతు...

Studio. NEWTONE

Direction. RAMAKRISHNA. Story Dialogues & Songs. SAMUDRALA. Music. SUBBARAMAN.
Dances V RAGHAVIAH

BHARANI PICTURES, T. Nagar, MADRAS.

WE
WANT
STAR OF
INDIA!
PENCILS!

For Work
On The **1st**

AVAILABLE FROM ALL DEALERS

MADRAS PENCIL FACTORY - MADRAS

మదరాస్ పెన్చిల్ షాఫ్టర్ :: మదరాస్

చదువుకోండి

ఒక్కమాట	....	6	గుగ్గిళ్ళ పాటలు	....	34
కాకమృక్క కథ	....	7	నవ్వుతే నవరత్నాలు	....	37
విశ్వేశ్వర ప్రార్థన	....	11	తలలేని బంత్రోతు	....	42
చందమామ ఆర్పకథ	....	12	మరదలు మర్యాద	....	45
బండరాముదు	....	15	బుదత దు	....	48
పొట్టిపిచిక కథ	....	19	తెనాలి రామలింగం	....	49
జాతీయ పతాక	....	24	జోలపాటలు	....	52
నమస్కారము	....	27	వేలం వెణ్ణె కథ	....	54
నక్కాటవ	....	30	భాబు రాజేంద్రప్రసాద	....	57

ఇంకా, ఇంకా, ఎన్నో!

సాలు చండ
5-0-0

బెందమామ

విడిప్రతి
0-6-0

పిల్లల మాసపత్రిక

చందమామలో పిల్లల రచనలు, పిల్లల పొచ్చోలూ ప్రకటిస్తాము. చక్కని పొట్టాలు కాద్దు పైఱతో తీఱుంచి 0-0-9 లిక్కుతో పంపాలి. పొట్టో ప్రకటిస్తే ఉంచుకుంటాము. లేకపోతే తిప్పిపంపుతాము. అట్ట పడని రచనలు తిరిగి కావాలంకే కవయిద తమ అద్రను రాసుకుని లిక్క అంటించి, వ్యారంతోపాటే మాకు పంపాలి. లేకపోతే మేము తిప్పి పంపలేము. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు పెంచి లాభమండదు. ఈ విషయాలు ముఖ్యంగా గమనించి మాకు సహాయపడుని మా ప్రార్థన.

ఆఫీసు :

37, ఆచారప్పన్ విధి : ముద్రాసు 1

సంచారానః తత్కషాణ

సంఖట 1

5 సెప్టెంబరు 1947

సంచిక 3

తెలుగు బిడ్డలారా !

మొన్న అగస్టు పదివేసు తారీఖున మీరు అంతా కలిసి స్వాతంత్ర్యోత్సవాలు చేసుకున్నారు. అదుకున్నారు; పాదుకున్నారు; ఆనందంతో, ఉత్సాహంతో జాతీయజండా పుచ్చుకుని ఊరేగినారు;

అయితే అలుహూ, కోడశ్శూ! మీకు బానిసత్యమంటే ఏమిటో, దాస్యమంటే ఏమిటో, ఏమీ తెలిసి ఉండడు, మీ అన్నలు, మీ నాన్నలు, మీ తాతలు, మీ అక్కలు, మీ అమృతలు, మీ అవ్యలు ఎంతోమంది ఎన్నో కష్టాలుపడి, భాధలకు వోళి, దెబ్బలుతిని, ప్రాణాలు అర్పించి ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని మీకుగాను సంపాదించి పెట్టారు! ఇక దీన్ని కాపాదుకునే భారం మీమీద ఉంది. కాబట్టి ప్రతివారూ దేశంకోసం ప్రాణా తృణప్రాయంగా అర్పించటానికి ప్రతిజ్ఞ పూనాలి.

పాపలూ! ఈ తెలుగుగడ్డ మీది, ఇదివరకు దీన్ని ఎందరో పరరాణలు ఆక్రమించారు. ఇక ముందు అలా జరగకుండా ఈ తెలుగుగడ్డను రక్షించుకోండి. ఆనాడే మీరునిజమైన తెలుగుబిడ్డలు.

***** చందులామ *****

ఒక్క మాట

[ఉమాదేవి]

ఎందాక యిట్టే ఓ, చందమామయ్య
మబ్బు గుత్తానెన్నకి పారిపోతావు!

నీతోడ నన్నురా నిచ్చినావంటే
అమ్మ నాకిచ్చినా అప్పచుచులన్ని
దారిబత్తముగ తెస్తాను నావెంట.

కలువత్త నాకెన్న కదలు చెప్పింది
కదలు చెప్పుకుంటు కదలిపోదాము.

మాఱన్నయిచ్చేడు మరబొమ్ములెన్న
గిరగిరా తిరిగేటి కీలుగుత్తాన్ని
నాన్నగారిచ్చేరు మొన్న పండుగకు
ఈ బొమ్మలన్ని నీ కిచ్చివేస్తాను
నీతోడ నన్నురా నిచ్చినావంట
చరచరా పొయ్యావు చందమామయ్య
చెవిపడ్డదా నేను చెప్పేటిమాట!

ఫాకమ్మకు కథ

మనుషులకున్నట్టు కాకులకు అన్న
చింతలేదు. అవి ఏదోవిధంగా పొట్ట
నింపుకుంటాయి. ఈ పదార్థం అరుగు
తుందా, అరగడా అనే విచారంకూడా
వాటి కుండదు. ఒకనాడు పాపమెళ్లో
ఉండే గాజుహూసలపేరు తెగి గాజు
హూసలు కిందపడి దొర్లాయి. పక్కనే
ఉండి చూస్తున్న కాకమృక్కు చటు
క్కున ఒకహూస అందుకుని ఎదంగా
వెళ్లి మింగేసింది. ఆ తరవాత కాక
మృక్కు అజీర్తితో బాలా బాధపడింది.
ఆ విధంగానే ఒక రోజు కాకిబావ
పిల్లలాడుకుంటున్న గోలీ ఒకటి కాజేసి
మింగాడు. వాతపైత్యంతో బాధపడ్డాడు.
అయితే కాకులు మందులూ మారులూ
అవసరం లేకుండానే ఇటువంటి రోగాలు
పోగొట్టుకుంటాయి.

మరొకరోజు కాకమ్మక్క సరస
మ్మతగారి వంటింటోనుంచి చిటికెడు
ఎరకారం కాజేసి తిన్నది. కాకమ్మక్క
కళ్ళు నోరూ భగ్గన మండాయి. “దీని
నోరువదా, దబ్బలమీద సరిగా మూత
లైనా పెట్టుకోదేం ?” అని కాకమ్మక్క
నరసమ్మతని తిట్టుకుంది. కాని తిండి
విషయంలో ఇటువంటి తిష్ణలు కాకు
లకు పరిపాటే.

కారులు సమస్తమైన వస్తువులూ
తినటమే కాక, వాటిని అనేక రకాల
చోట్ల సంపాదించు కుంటాయి. ఆస్పు
తులూ, కసాయి దుకాణాలూ, మార్కె-
ట్లూ, స్త్రాలూ, వీధులూ, పెరశ్శ్యు,
మధ్యస్తుం వేళల భోజన సమయాల్లో
ఆఫీసులూ, పాక్టరీలూ—ఎక్కడ వదితే
అక్కడ, జనసంచారం ఉన్న చోటనలూ
కాకి తిండి సంపాదించుకుంటుంది.

***** O *****

ఆఖరుకు రైలు పైషన్లోనూ, రైలుపైటైల్లోనూ కూడా కాకులు తింది సంపాదించుకో గలవు. విమానాల్లోనూ స్థిరుర్లోనూ కాకికి గడవదేహా కాని మిగతా అన్ని వోటా నిక్షేపంగా జరిగి పోతుంది.

పట్టుంలో కుప్పమ్మ అనే ఆడమనిషి ఉంది. ఆవిడ ప్రతిరోజుమిట్టమధ్యాన్మంపేళ పాక్షరీకూలీలకి భోజనాలు తెస్తుంది. కూలీల ఇళ్ళకు పోయి, వాళ్ళ భోజనం మూటలన్నీ పోగు చేసుకుని, ఒక తట్టలో పెట్టుకుని, ఆ తట్ట నెత్తిమీద ఒయ్యారంగా నిలబెట్టి పాక్షరీకి ఎండలో వడి లయదేరుతుంది.

మన కాకమ్మక్క కుప్పమ్మ నెరుగును. కుప్పమ్మ తట్టలో తింది పదార్థాయంటాయనీ కాకమ్మక్క ఎరుగును. అందుచేత ఒక రోజు కాకమ్మక్క కుప్పమ్మ వెంట పడింది. మెల్లిగా తట్టమీద వాలి అందులో ఏమీము ఉన్నాయో పరీక్షచేసింది. ఒకగుడ్డ మూటలోనుంచి అప్పడం ఒకటితొంగిచూస్తున్నది. కాకమ్మక్క అప్పడం ముక్క విరిచి రుచి చూసింది. ఇంతలో మరోమూటలో మాంసంగారె కనిపించింది. అది మూటలో దాక్కని బాటికి కొద్దిగా కనిపిస్తున్నది.

చుండవూము! *

***** ○ *****

గట్టిగా లాగితే
తప్ప అది బయ
టికి రాదు. అందు
కని కాకమ్మక్క

కాళ్లతన్నివట్టి ముక్కుతోగారెనుగట్టిగా
వట్టుకునిబక్కగుంజు గుంజింది. ఇంకే
ముంది? కుప్పమ్మతట్ట కాస్తా దదబడ
కిందపడింది. మూటలన్నీ రోద్దుమీద
చెల్లా చెదరుగా పడిపోయాయి.

కాకమ్మక్క రివ్వున ఎగిరి ఒక
చెట్టుమీద కూర్చుంది. కుప్ప మ్మ
కాకమ్మక్కని తిట్లూ శాపనారాలూ
పెట్టసాగింది. “ఈ కాకి పడిచావా:
దీనిశార్థం పిల్లలికి పెట్టా: దీన్ని ఉండే
లుతో కొట్టా!” అని ఎత్తుకుంది
కుప్పమ్మ. కాకపోయినా కుప్పమ్మ కేం
పాయ్యకాలం? తట్టి నెత్తిన అంత
వాయ్యరంగా పెట్టుకు నదవకపోతే
ఒక చేతో పట్టకోకూడదూ? మధ్య,
పాపం, కాకమ్మక్కెం చేసింది? అన్ని
మూటలూ రోద్దుమీద పడిపోతే కాక
మ్మక్కకేం వారిగింది?

అయితే ఈ విధంగా తిట్ల తినటం
కాకులకు పరిపాటే. వైకి. తిట్టేతిట్ల
***** చందమావు

గాలికెగిరి పోతాయి. అందు చేత కాకులు
లక్ష్యం చెయ్యవు. వాటిపనేదో అని
చూసుకుంటాయి. అంతే. కాకమ్మక్క
గారె సంపాదించుకుంది. ఇక కుప్పమ్మ
విమని ఏం లాభం?

కాకమ్మక్క మరోసారి ఇంతకన్న
భలేతమాపా చేసింది. ఏధివెంట ఒక
కోమటి తి ను బండా రా ల మ్ము తూ
వస్తాడు. వాటినీ తట్టలో పెట్టుకుని, తట్ట
మీద తీగిలతడిక ఒకటి అడ్డంపెట్టి,
తట్ట నెత్తిన పెట్టుకుని, కర్ర ఒకటి
దానిమీదిగా అడిస్తూ చిన్న పాట
పాడుతూ వస్తాడు కోమటి.

“గారెలు, మసాలా వదలు,
చక్కిలాటు, పవ్వండలు వాయ్ !”

కోమటి యు కికలవాడు, కాకులను
చేరనివ్వదు. తట్టమీద తీగెలతడిక
కప్పాడు, చేతిలో కప్ర పట్టాడు. కాని
కాకమ్మక్క— ఇంకా యు కికలది. తన
తోటి కాకిని కోమటి మీదికి పంపకం
చేసింది. కాకమ్మక్క స్నేహితురాలు
కోమటి చంకకిందిగా ఎగురుతూ
పోయింది. దాన్ని భయపెట్టటానికి
కోమటి కప్ర దించాడు. ఇంతలో కాక
మ్మక్క కోమటి తట్టమీది తీగెలతడిక

ముక్కన కరుచుకుని పారిపోయింది.

కోమటి తట్టను పక్కాఇంటి అరుగు
 మీద పెట్టి అక్కడ పదుకుని ఉన్న
 తాతను చూస్తుండమని కాకమైక్కు
 వెంట పరిగెతాడు. కాక మైక్కు
 దూరంగా వైళ్లి తీగెలతడిక పారేసి
 చప్పున అరుగుమీద తట్ట దగ్గరికి తిరిగి
 వచ్చింది. ఒక పప్పుండ భోంచేసింది.
 మసాలా వడలన్నీ చిందర వందర
 చేసింది. ఒక చక్కిలం పట్టుకుని
 నిష్క్రిమించింది.

కోమటి తిరిగివచ్చి తన తట్ట తారు
 మారై ఉండటం చూసి మునలి తాత
 చేసిన వనేనసుకున్నాడు. తాత కూ
 కోమటికీ మాటలు పెరిగి పోట్లాట
 కిందికి దిగింది. చుట్టుపక్కల వాళ్లంతా
 పోగై పోట్లాట బాగా రెచ్చగొట్టారు.
 మనుషులు పోట్లాడుకుంటే కాకమై
 సొమ్ముం పోయింది? మనుషులు
 పోట్లాడితే కాకికే లాభం.

విమ్ము శ్వర ప్రార్థన

కుక్కాంబరథరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్ముజము,
 ప్రసన్న వదనంధ్యాయే తృప్తవిష్ణుప శాంతయే.
 సుముఖసైకాండంతశ్చ కపిలో గజకర్ణికః,
 లంబోదరశ్చవికతో విష్ణురాజో వినాయకః.
 ధూమకేతు ర్గణధ్యకః ఘాలవంద్రో గజాననః,
 ప్రకతుండ శ్శూరుపకర్ణ హేరంబ స్నేహంధహర్యజః.
 పూడుకై నామాని యః పలేచ్ఛుణుయాదపి,
 విద్యారంభే వివాహేవ ప్రవేశే నిర్గమే తథా.
 సంగ్రామే సర్వకార్యేము విష్ణుస్తప్య నజాయతే.

తుండము నేకదంతమును తోరపుబొజ్జుయు వానుహ స్తముణ
 మెండుగ ప్రోయుగజ్జులును మెల్లనిచూపుల మందహసముణ
 కొండెక గుజ్జారూపమున కోరినవిద్యలకెల నెజ్జయై
 యుండెడు పార్వతి తనయ ఓయి గజాధిప నీకు ప్రొమ్ముకెత్తుదుణ.

నా భార్తీ కథ

చందులూమ *

కదకు కాట్ల, ముంతకు చెవులు ఉంటే. నాకు అంటగడుతున్న నిందలు, ప్రక్కిటి పురాణాలుకూడ నిజమే. నా మీద లేనిపోని అపనిందలు కొన్ని వేశారు. అవి నిజమైనవై తే నేను చెప్పకుండా దాచాలి. అవి నిజంకావు. అందువల్ల ఆ అపనిందల్లో ఒకదాన్ని గూర్చి మీకు చెబుతాను.

ముఖ్యంగా వినాయకచవితి కథ తీసుకోంది. ఆనాడు వినాయకుణ్ణి హృజించకుండా నాముఖంచూ స్నేహితి నిందలు వస్తాయట. వినాయకుని హృజిస్నేహితి వినాయకచవితి పాఠానికి. నాడు నమ్మచూ స్నేహితి నింద రావటానికి సంబంధమేమిటి?

“కాదు నంబింధంఉంది. ఆనాడు వినాయకహృజి చేయకుండా సీముఖం చూడటంవల్ల నే నింద వచ్చింది”. అని

కొంతమంది హోరాటికులు అంటారు. వారు చెప్పేకథకూడ నేనే చెప్పివేస్తాను.

సత్రాజిత్తు సూర్యునిమెప్పించి శమం తకమణి పొందాడు. దాని కొంతి అంతా యింతా కాదు. రెండో సూర్యుడులాగా ఉంటుంది. అంతేకాదు. రోజుకు ఎనిమిది బారువులబంగారంఇష్టుంది. కృష్ణుడు తన కామణియమైని సత్రాజిత్తును అడిగాడు. అతడు వల్లకాదంటే వల్లకాదన్నాడు. కృష్ణుడు అడిగిన కొన్ని నాళ్ళకు సత్రాజిత్తు తమ్ముడైన ప్రసేనుడు శమంతకమణిని మెళ్లి వేసుకొని వేటకు వెళ్లాడు.

అడవిలో ఒకసింహం ఆకస్మాత్గావచ్చి అతన్ని చంపి ఆమణిని నోట కరచుకొని వెళ్లాలో తూపుంది. ఇంతలో జాంబవంతుడు ఆ మణినిచూచి ఆశ

పడ్డాడు. పెంటనే సీంపోన్ని చంపి మణిని పట్టుకొనిపోయి గుహలో తన బిడ్డల ఉయ్యాలతొట్టికి కట్టాడు.

ఈ సంగతి రావార్త మెల్లగా కృష్ణనికిచేరింది. ఈ అపనింద పోగొట్టు
 తెలియని సత్రా కోటానికి అతడు మణికోసం బయలుదేరాడు. అడవిలో
 జిత్తు కు అను ప్రసేనుని శవం కనిపించింది. ఆప్రకృత్ననే సింహంకాలి నెత్తురు
 మానంకలిగింది. జాడలు కనిపించాయి. వాటినిబట్టి పోగపోగా ఒక గుహ
 “కృష్ణదు మణి
 యమ్మని అడి
 గాడు. అడిగి
 ఎన్నో రోజులు
 కాలేదు. తమ్ముడు
 కనిపించటం
 లేదు. మణి కని
 పించటం లేదు.
 ఇది తప్పక
 కృష్ణ డివనే
 కావాలి,” అను
 కొన్నాడు. అను
 కొన్నవాడుఊరు
 కోవచ్చునా. నలు
 గురైదు గురు
 దగ్గర ఆ కాస్త
 అనుమానం వెళ్ల
 బెట్టాడు.

ముందు సింహం చచ్చిపడి ఉంది. మన్నించవలసినదని వేదుకొన్నాడు. కృష్ణుడు ఆ చుట్టుపట్లు పరిశీలించి శమంతకమణిని, కూతురైన జాంబి చూచాడు. గుహలోనుంచి కాంతి వతిని కృష్ణునికి సమర్పించాడు.

సన్నసన్నగా బయటికి కనిపించింది.

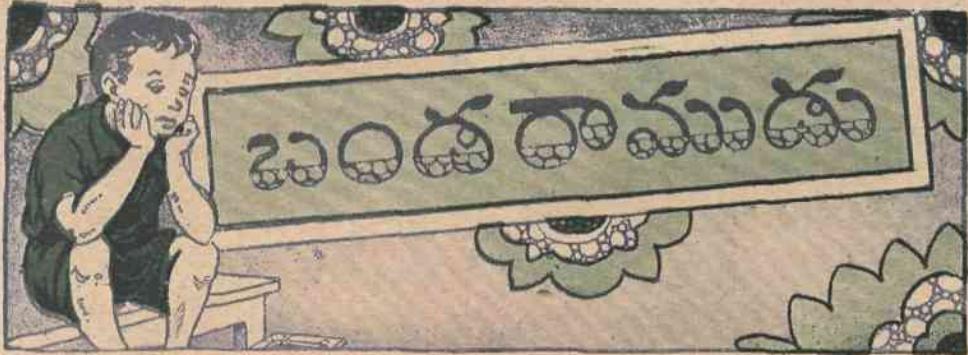
అతడు నదురు బెదురు లేకుండా తిన్నగా గుహలోకి ఒంటరిగా వెళ్లాడు. అలా లోపలికివెళ్లగా వెళ్లగా పెద్ద గది, ఉయ్యాల, దానిపైన ప్రేలాడుతున్న మణి కనిపించాయి. అతడు మణి తీసుకోగానే ఉయ్యాలతొట్టిలోని పాప తెప్పు మని అరిచింది.

జాంబవంతుడు వచ్చి “ఎవడురావాడు : పాపడి ఆటవస్తువు కాజేస్తున్నాడు,” అంటూ ఒక్కగుద్దగుద్దాడు. దానితో యిరువరికి యుద్ధం ప్రారంభమైంది. ఆ పిటిగ్రుద్దలమౌతకు గుహద్దరిల్లింది. ఇలా యిరవై ఎనిమిది రోజులు యుద్ధం జరిగింది. జాంబవంతుడు అలిసిపోయాడు. అతనికి రామచంద్రుడు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. యుద్ధం మానివేసి ప్రార్థన మొదలుపెట్టాడు. కృష్ణుడు నమ్మత్తు నిలబడ్డాడు. అప్పటికి అతనికి తెలిసివచ్చింది, కృష్ణుకురామచంద్రమూర్తి అవతారమని. జాంబి వంతుడు ఎరుగక చేసిన తన తప్ప

జాంబవతీ శమంతక మణిలతో

కృష్ణుడు ద్వారకకు వెళ్లాడు. సత్రాజితునుపిలిపించి జరిగినకథచెప్పి మణి యచ్చివేశాడు. తేనిపోని అపనింద వేపి నందుకు సత్రాజిత్తు నొచ్చుకొని ఆ మణిని, తవకూతురైన సత్యభామను కృష్ణునకు ఇచ్చివేశాడు. నాటినుంచి కృష్ణుడు చెబుతూవచ్చాడు. తన తప్పులేదట. తన మామ తప్పు లేదట. చవితినాడు నాముఖం చూడటంవల్ల తనకు అపనింద వచ్చిందట. ఇది ఏమి న్యాయమో మీరే చెప్పండి! మామ, అల్లుడు నరిగా ఉండాలి. మధ్య బయటి వాళ్ల అల్లరిపడాలి. అసలు కృష్ణుడు ఎలాంటివాడో మీకు తెలుసుగా. బమ్మిని తిమ్మిని, తిమ్మిని బమ్మిని చేసేవాడు. అలాంటివాడిమాట నమ్మి నాకు అపనిందచక్కటం చాల అన్యాయం. అసలు కృష్ణుడు అలా చేయటానికి కూడ చాల కారణాలున్నాయి. చదువుకుని పెద్దవాళ్లయన తరవాత నిజం మీకే తెలుస్తుంది.

బండరామురు

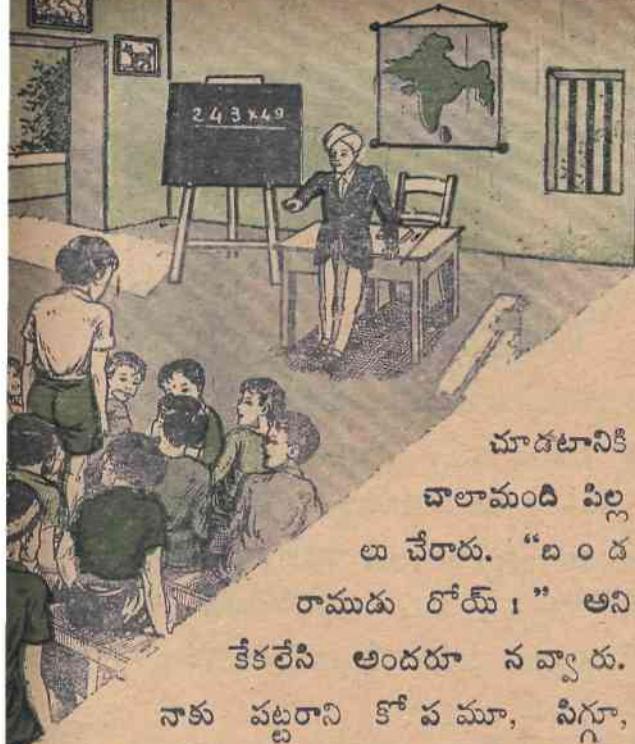
ఒకదోక్కను పాసయి రెండోక్కనులోకి
ఎట్లా వచ్చానో నాకే తెలీదు. మాక్కాను
మేష్టారు చెప్పేదాకా నాన్నకూడా ఈ
మాట నమ్ములా, బడి తెరిచిన రోజు
పెందలాదే వెళ్లి నేను రెండోక్కనులో
కూర్చున్నా. నామీద ఎక్కు మామిడి
కాయలు కోశాదే, ఆ గోపిగారు నేను
కూర్చున్న క్లాసులోకి వచ్చాడు. బెంచి
మీద కూర్చున్న నన్నుచూశాడు. గోపి
గారు అయిదో క్లాసుమీద రెండో
దండయాత్ర చేయబోతున్న సంగతి
బడిపిల్లలందరికి అదివరకే తెలిసి
పోయింది. ఎట్లాగయినా నేను పాసయిన
వాళ్ళీ, వాడు తప్పినవాడూనూ. అందు
కని గోపిగాదివంక గర్వంగాచూశా.

గోపిగాదు గొవ్వగా చేతులు పం
టాము జెబుల్లో పెట్టుకుని, “ఈ కామ
రోకివచ్చి ఏమని కూర్చున్నావురా?

ఎవడ్రా నిన్ను పాశుచేసింది ? ” అని
అడిగాడు. వాడిపంటాము చూస్తే నాకు
నవ్వుచ్చింది. అది వాడిదికాదు. వాడి
అన్నదో, వాడి బాబుదో అయి ఉం
టుంది. అందుకనే అంత వారులుగా
ఉంది.

“నేను పాసయానని మా మేష్టారు
చెప్పారే,” అన్న.

“ఎదిచవలే. రైతర్నదిగి కను
కున్ననేడాకా నిస్సికల్లాసులో కూడా
నివ్వను. పద బయటికి,” అంటూ ఆ
దుర్మార్గుడు నన్ను బెంచిమీదినుంచి
శాగాడు. వాడు టయటికి పొమ్మంచే
నేనుపోతానా ఏమిటి? చచ్చినా పోనన్నా.
గోపిగాడు మోటుపరసానికి దిగాడు.
నన్ను బెంచిమీదినుంచి కిందికిలాగి
బయటి వరండాలోకి జరజరా తణ్ణుకు
పోయి అక్కడ వదిలేశాడు. ఈతమాణా

మాచటానికి
చాలామంది పిల్లలు చేరారు. “బండ రాముడు రోయ్,” అని
కేకలేసి అందరూ నవ్వారు.

నాకు పట్టరాని కోప మూ, సిగూ, ఏడుపూ కలిగాయి. రెండో క్లాసులో శుభమూ అని అడుగుపెడుతూనే ఇంత అవమానమా? ఏమయినా సరే, నాప్రాణం పోయినాసరే, గోపిగాడి అంత కనుకోగై వాలని నిశ్చయించుకున్నా.

మా రెండోక్లాసుకు కొత్త మేష్టార్మి వేళారు. ఆయనపేరు శృంగారం. ఆయన సూటూ, బూటూ వేసుకుని నిటుగా సీమనుంచి అప్పుడే దిగివచ్చినదారగారలే బడికి తయారయేవాడు. ఆయనకు ఇరవై యేళ్లంటాయి. చిన్నక్లాసు మేష్టర్ రెవరూ ఇన్ని పోకులు చేసుకోరు.

ఈయనను గురించి మిగతా పిల్లలంతా ముందుగానే విన్నారు. అందుచేత ఆయన మొదటిరోజు క్లాసులోకిరాగానే అందరూ లేచి నిలబడ్డారు. ఆయననుచూసి నేను మేష్టర్ రసుకోలేదు. పెద్దకాసుచదివే విద్యార్థి అనుకున్నాను. అందుకని నేను లేచి నిలబడలా. కానీ మిగతా పిల్లలంతా నిలబడటంచూచి పోసే గదా అని నేనుకూడా నిలబడడా మనుకుంటున్నా.

ఇంతలోనే శృంగారం మేష్టరు నన్నుచూసి. ‘వెధవా, బెంచి యెక్కు! ’ అని ఆశ్చర్యపించాడు.

అసలే గోపిగాదు చేసిన అవమానంతో నేను తుఫ్ఫతుంపే రెండో అవమానం జరిగింది. మూలిగే నక్కామీద తాటికాయ పడుటయింది. కొత్తక్లాసులోకి వచ్చననేసంతోష మంతా పోయింది. ఇట్లా ఉన్నాయింమీద అన్నాయిం జరుగుతుంపే నోరెత్తటానికి లేదు. నోరెత్తి దేహశుద్ధి జరుగుతుంది.

నన్ను బెంచియెక్కంచి శృంగారం మేష్టారు పెంటనే కర్మిలో కూర్చో

చందమామ

○

లేదు. అయిన జేటులోనుంచి రుమాలు తీసి జాగ్రత్తగా కుర్కీ తుడిచాడు. తరవాత కుర్కీవత్తి నేలమీద రెండు సారుకొబ్బి, కుర్కీలోనుంచికింద ఏమైనా పడ్డాయేమోనని చూడు. అయిన వెతుకున్నదేమిటో మాకందరికి తెలును. నలులు : కుర్కీలోనుంచి రెండు మూడు నలులు కింద పడ్డట్టంది. వాటిని మేష్టారు బాటుతో రాచేశారు. ఒక్క సారిగా పిల్లలంతా, “మేష్టారూ, లటి నిండా నలులేనండి!” అని అరిచారు. ఈ అరుపు వినేసరికి మేష్టారుకి కోపం వచ్చింది. ‘మీరంతా బెంచీ ఎక్కుండి’, అన్నారు మేష్టారు. అందరూ గోడ కట్టినట్టు బెంచీలమీద నిలబడ్డారు. నాక్కిపుడు చలగా ఉన్నాయి. అందరూ కూర్చుని ఉంచే ఒక్కణీ దిష్టిబోమ్మలే బెంచీఎక్కుంటం ఎంతోసిగయింది. ఇప్పుడందరికి నాగతేపట్టింది. నలగురికోపాటు నాచయణ. నాకిప్పుచు చాలాగుంది.

ఇంతలో కౌసులు చూము
మంచూ హెడ్డు మాష్టారు
మా కౌసు పక్కగా
వచ్చారు. మా కౌసు

కేసి ఆశ్చర్యంగాచూశారు. పిల్లలందరూ బెంచీలమీద నిలబడకుం కనపడింది. శృంగారంమేష్టార్చి బయటికపిలిచి ఏదో చెప్పు హెడ్డుమేష్టారు వెళ్లిపోయారు. శృంగారంమేష్టార్కాసులోకితిగివచ్చి. ‘అంతా కూర్చుండి.’ అని అరిచారు. గభాలున అందరమూ కిందికిదూకి బెంచీలమీద చతికిలబడ్డాము. బడితెరిచిన కొద్దిరోజులకు ఒకనాడు మధ్యాన్నం ఇంటికి భోజనానికి వెళ్లి తిరిగివచ్చా. ఆరోజు చక్కగా మాఅమ్మ నాకోకానీ ఇచ్చింది. అనిపెట్టి బడిదగిర వేరు శనక్కాయలు కొందా మనుకున్నా. వేరు

శనక్కాయ
లమ్మేలభిం
చుట్టూ

పిల్లకాయలు గుమికూడికున్నారు. వాళ్లను ముక్కుమీద గట్టిగా తన్నా. దాంతే కోసుకునివెళ్లికానీ వేరుశనక్కాయలు వాడిముక్కు చెదిరి రక్తం కారటం కొనుక్కున్నా. వాటిని భద్రంగా మొదలుపెట్టింది. నాడారిన నేను కింద దోసిల్లో పట్టుకుని, ఒక కాయ కొరిక పడిపోయిన వేరుశనక్కాయలు ఏరుకో పప్పులు తీసి, పొట్టునవలిపి. తింటూ పాగా. పక్కనున్న పిల్లలుకూడా నాకు బిడిలోకి బయల్దేరా. ఇంతలోనే నాచేతి సహాయంచేసి ఏరిపెట్టారు.

మీద ఎవరో కొట్టారు. వేరుశనక్కాయ అన్ని కిందపడిపోయాయి. ఈపనిచేసిన వెధవ ఎవడా అని చూస్తే గోపిగాడే : నాకు భారే కోపంవచ్చింది. తలంతా వేడెక్కింది. అట్లాగే నిలబడిపోయినా.

ఈలోపుగా గోపిగాడు వేరుశన కొయలమ్మే అఖ్యాదగిరికివెళి తనుకూడా వేరుశనక్కాయలుకొనుక్కని, దోసిల్లో పట్టుకుని, తిరిగి వచ్చాడు. వాడు నాదగిరికి రాగానే నేను చప్పున వాడి చేతిమీదకొట్టి వాడి దొక్కలో గట్టిగా పోటుపొడిచా. వాడి వేరుశనక్కాయలకూడా నేలపాలయాయి. నేను దొక్కలో పొడిచిన పోటుకు వెల్లికిలా పడ్డాడు. గోపిగాడు మళ్లీ లేచి నిలబడేలోపల కాలుతో వాళ్లి నాయిష్టవచ్చినట్టుతన్నా. గోపిగాడివంటి రాడ్చిని నాపంటి బండవెధవ ధైర్యంచేసి తన్నుతుంపే, వింతచూడటానికి బిడిపిల్లలంతా చేరారు. గోపిగాడు లేవటానికి మళ్లీ ప్రయత్నించాడు. ఈసారి వాళ్లి చందమామి

ముక్కుమీద గట్టిగా తన్నా. దాంతే వాడిముక్కు చెదిరి రక్తం కారటం మొదలుపెట్టింది. నాడారిన నేను కింద పడిపోయిన వేరుశనక్కాయలు ఏరుకో పాగా. పక్కనున్న పిల్లలుకూడా నాకు సహాయంచేసి ఏరిపెట్టారు.

గోపిగాడు హెడ్దుమేష్టారి దగిరికి పోయి తనుక్కు చూపించాడు. వాడి ముక్కునకారే నెత్తురుచూస్తానే హెడ్దు మేష్టారు నన్ను ఈద్దుచురుచుని హ్యానును పంపించారు. నేను వెళ్లేసరికి గోపివెధవ హెడ్దుమేష్టారిముండుచపరా కోతి ఆడినట్లు ఆడుతున్నాడు. నాకోసం హెడ్దుమేష్టారి చేతిలో పేంచెత్తం సిదంగాఉంది. ఎప్పటిమాదిరిగా నోరు మూసుకుంటే నావిపు చిట్టిపోతుందని తెలుసుకున్నా. ధైర్యంచేసి గటగబా హెడ్దుమేష్టారితో గోపిగాడు నన్ను పెట్టిన హీంచలట్టీ చెప్పాను. అప్పుడు నాకంత ధైర్యం ఎట్లావచ్చిందో చెపురేను. గోపిగాడు మళ్లీ వామీద చెయ్యి చేసుకుంటే నేను వాళ్లి ఎదురొక్కిందేను. ఐతే అదృష్టవశాత్రూకొద్దిరోజులకే గోపిగాళ్లి బిడినుంచి వెళ్లగొట్టారు. వాడిమీద చాలా నేరాలువచ్చాయి. నన్ను మాత్రం బిడిపిల్లలు గొప్పగా చూడసాగారు.

పాట్ షిచెక్ కర్

అనగా అనగా ఒకడికో ఇక రాజు.
అరాజగారికి చాలా అందమైన మహాలు
ఉంది. దాని కొక పెద్ద గోపరం. ఆ
గోపరంలో ఒక పిచిక గూడుకట్టు
తుంది. ఈ పిచిక చాలా పెంకి పిచిక.
అంతేకాక తెగ వాగుతుంది. అంచేత
అందరూ దాన్ని “తెగవాగుడు పిచిక”
అంటారు.

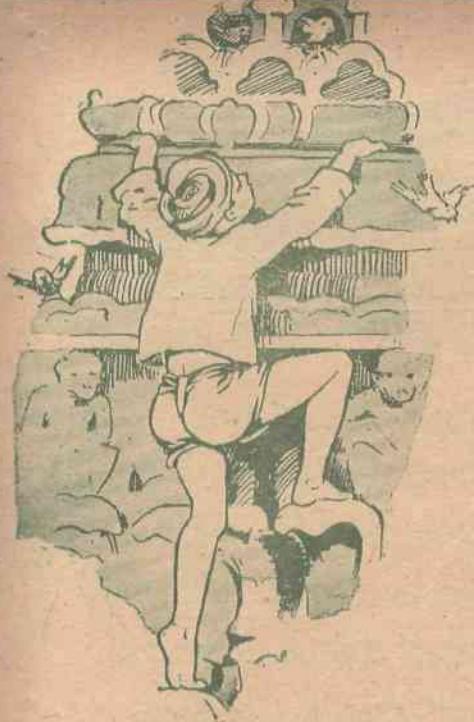
ఒకరోజు ఈ పిచికకు గోవరం
ముందు కానీ కాను దొరికింది. అది
మిలమిలా మెరుస్తున్న నాటిం.
అచ్చంగా బంగారంలాగే ఉంది. పిచిక
దాన్ని ముక్కుతో వట్టుకొని ముచ్చ
టగా తెచ్చుకుంది. అటుతిప్పి ఇటుతిప్పి
“ఆహా! నా బంగారుకాను” అంటూ
ఉప్పాంగి పోయింది.

పట్టలేని ఆనందంతో పెచిక గెంతు
లేస్తూ నాట్యంచేస్తూ ఇలా పాడింది :

తశ్తూ మెరినేటి బంగారుకాను
 మిలమిలా మెరినేటి మేలై నకాను
 దొరికింది దొరికింది బంగారుకాను
 దారిలో దొరికింది బంగారుకాను
 మిలమిలా తశ్తూ మెరినేటికాను

చుట్టుపక్కల ఉత్కు పితికలన్నీ రణ
పాటవిని గుంపులుగావచ్చి సంతోషంతో
గెంతుతూ పాడదం మొదలుపెట్టేయి.

గోపురానికి దగ్గరగానే రాజుగారి
పడకగది ఉంది. పిచికల గొడవతో
రాజుగారికి నిద్రాభంగ మయింది.
వెంటనే పిచికవద్దునుంచి నాశెం తీసు
కొమ్ముని రాజుగారు మంత్రికి ఉత్తరు
విచ్చారు. మంత్రి ఈ అజ్ఞను సేనాధి

*** ○ ***

ఇంత గౌడవ చేసింది” అని దాన్నాకమూల పారవేసి “ఇక పిచిక అల్లరి చెయ్య” దను కాని నిద్రపోవడానికి పడుకున్నాడు.

తెగవాగుదు పిచిక గదుపుదేగాని సేవకుడు నాణాన్ని లాక్కున్నప్పుడు ఏమీ చెయ్యలేక పోయింది. మిగిలిన పిచికలన్నీ ఏం ప్రమాదం వస్తుందో అని పారిపోయాయి. పిచిక ఒక్క తేండిపోయింది.

రాజుగారు మాంచి గాథ నిద్రలో ఉన్నారు. అంతట్టో పిచిక మళ్ళీ గెంతుతూ పాడడం మొదలు పెట్టింది.

పతితో చెప్పగా సేనాధిపతి తన సేవకుడితో నాటంతీసుకురమ్మని చెప్పాడు.

సేవకుడు గోపరంఎక్కి పిచిక ముక్కునుంచి నాణాన్ని లాక్కుని సేనాధిపతికిచ్చాడు. సేనాధిపతి దాన్ని మంత్రికి స్తోమంత్రి దాన్ని రాజుగారికిచ్చాడు. రాజుగారు దాన్ని అటూ ఇటూ తప్పిచూసి, “అబ్బే! ఇంతాచే స్తోమంత్రి రాగినాటం. దీనికేనా పిచిక

“మాహూరు రాజుకీ మంచి వడ్డిమీద బంగారు కాసొకటి బదులిచ్చినాను! బదులిచ్చినాను నా బంగారుకాను!”

ఈపాట వినగానే, ఇదివరకు పారిపోయిన పిచికలన్నీ మళ్ళీవచ్చి ఆడుతూ పాడడం మొదలుపెట్టాయి. మళ్ళీ రాజుగారికి నిద్ర చెడి పోయింది. రాజుగారికి ఎక్కుడాలేని కోపం వచ్చింది. వెంటనే పిచికను తనదగ్గరకు తీసుకు రావలసీందిగా మంత్రికి ఉత్తరువుచేశాడు. మంత్రి సేనాధిపతికి, సేనాధిపతి సేవకుడికి ఈ ఉత్తరువు అందసేశారు. సేవకుడు

చందులూ ము

చిత్రం అని వెళ్లి గోపరం ఎక్కు పిచికను “సరే. వేగం ఆమట్టి తుదుచు పట్టుకొని సేనాధిపతి కిచ్చాడు. సేనాధిపతి ఆ కొని రెక్కులు ఎండబెట్టుకో” పిచికను మంత్రికి స్తోమంత్రి దాన్ని రాజగారి అని శాందరపెట్టింది కుక్క. కిచ్చాడు.

రాజుగారు తత్త్వం వంటవాడిని పిలిపించి
“ఈ పిచికను తోటలో పాతిపెట్ట”మని
అన్నాడు.

వంటవాడు పిచిక కాలి కొక శాదుకట్టి
తీసుకుపోయి తోటమాలికిచ్చాడు. తోటమాలి
దన్ని నేలలో పాతిపెట్టాడు.

పోటమాలి వెళ్లి పోగానే రాజుగారి కుక్కు
తాను దాగున్న చెట్టుపక్కనుంచి బై టికివచ్చి
పిచికను తవ్వి తీసింది. కుక్కునుచూసి మొదట
పిచిక భయంతో వణికింది. కాని అంతట్లోనే
దై ర్యం తెచ్చుకొని “కుక్కా! కుక్కా!
నన్న తినేసావా మేమిటి” అని అడిగింది.

“ఓను, ఇవ్వదే” అంది కుక్క.

“నా వోక్కంతా మట్టితో నిండివుంది. నా రెక్కలు తదిసిపోయాయి. ఈ మట్టిని వదు ల్యూకొని నారెక్కలు ఎందబెట్టుకోనియ్యా. అప్పుడే నువ్వు తినదానికి రుచిగా ఉంటాను” అంది పీచిక.

“సరే, వేగం ఆ మట్టి తుదుచు
కొని రెక్కలు ఎండబెట్టుకో”
అని తొందరపెట్టింది కుక్క.

పిచిక మట్టి దులుపుకుంటు
న్నట్టుగా ఒక గెంతు గెంతింది.
ఒక్కంత దులుపుకొని ఇంకో
గెంతువేసి రెక్కలువిదిల్చి ఆర
బెట్టుకుంది. త ర్యాత మరి
కొంచెం దూరం గెంతి తుదు
మని ఎగిరింది.

○ * * * * *
సేనాధిపతి వచ్చాడు. ‘సేనాధిపతిని
చంపండి. సేనాధిపతిని చంపండి’
అన్నారు రాజుగారు.

వంటవాడు కేకలు వేస్తూ వచ్చాడు.
‘వంటవాడీ చంపండి. వంటవాడీ
చంపండి’ అన్నారు రాజుగారు.

ఇదివిని తోటమాలి అరుస్తూ పరు
గెత్తుకొచ్చాడు. రాజుగారు ‘తోటమాలిని
చంపండి’ అన్నారు.

ఇదంతా పిచిక ఒకమూల దాక్కుని
దొంగతనంగా కనిపెడుతూనే ఉంది.

తోటమాలి కేకపెట్టగానే రాజుగారు
కేకవేళారు. కుక్క మొరిగింది. మంత్రి
అరిచాడు. సేనాధిపతి అరిచాడు. వంట
వాడు అరిచాడు. తోటమాలి అరిచాడు.
అందహూ అరిచారు.

రాజుగారు ఒక్కతెలియని కోపంతో
‘అందర్నీ చంపండి’ అన్నారు.

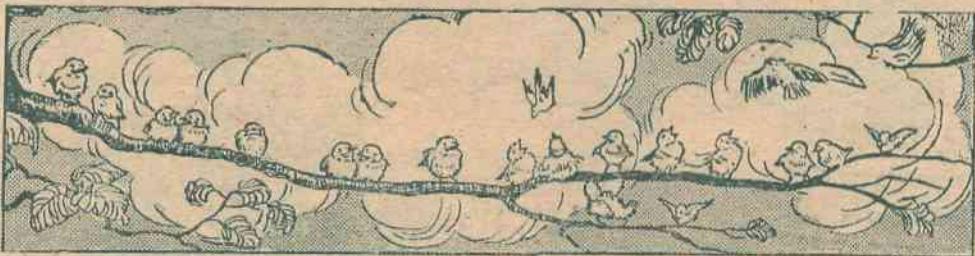
ఇదంతాచూసి పిచిక ఇలాపాడుతూ
అంతట అరుస్తూ పరుగెత్తుకొని ఎగిరిపోయింది :

* * * * * చందమాపు * * * * *

“వట్టి పిచ్చివాడు మారాజు !
 వనికిమాలినవాడు మారాజు !
 బుద్దితక్కువవాడు మారాజు !
 ఇంకెక్కుడాలేదు ఇటువంటి రాజు !
 కాజేసినాడు నా జంగారుకాను
 భూమిలోపల నన్ను హాధీవెట్టేదు
 మంత్రిని చంపమని కేకలేకాడు
 సేనాపతిని చంప చప్పట్లు చరిచాడు
 వంటవాడినిపట్టివధచెయ్య మన్నాడు
 తోటమాలిని చంపి పారేయమన్నాడు
 వట్టిపిచ్చివాడు మారాజు
 వనికిమాలినవాడు మారాజు !
 బుద్దితక్కువవాడు మారాజు
 ఇంకెక్కుడాలేదు ఇటువంటి రాజు”
 అని పాడుతూ పిచిక “ఇటువంటి
 బుద్దిలేని రాజుగారి రాజ్యంలో ఉండ
 కూడ”దని ఎగిరిపోయింది.

రాజుగారు నిష్టారణంగా కోపం
 తెచ్చుకున్నందుకు చాలా విచారించారు.
 పిచికకూడా తన నోటి దురుసుతనం
 మానుకోవాలని గ్రహించింది. అప్పటి
 నుంచి పిచికా సుఖంగా బదికింది. రాజు
 గారుకూడా సుఖంగా బదికారు.

న మో పతాక !

నమోపతాక - నమోపతాక
వీరపతాక - ధీరపతాక
వీరులధీరుల - విజయపతాక :

కర్ణపీటుల కదనభూమిలో
అభిందేశముల కాదర్పుమ్ముగ
దర్శప్రభోధము చేయుపతాక
శాంతినిచూపే క్రాంతిపతాక

నమోపతాక నమోపతాక
వీరపతాక - ధీరపతాక
వీరులధీరుల - విజయపతాక :

సుంకర రామపొహనరాప,
గుంటూరు.

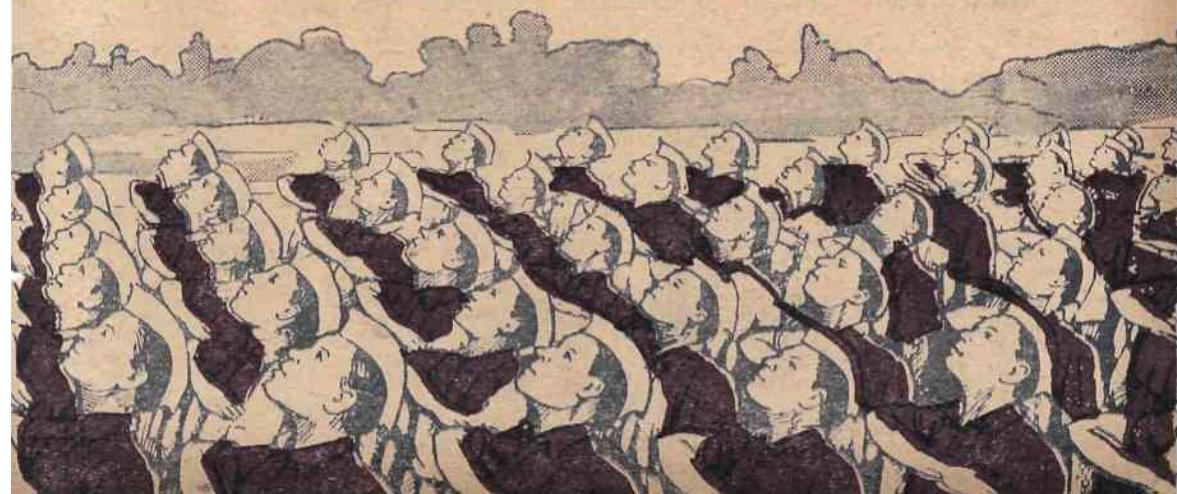

పిల్లలారా !

ఈ విత్రం ఏమిటో మీ అందరికి తెలుసు.
జిది మన జాతియ పతాక. గడవిన ఆగస్తు
15 తేదీన మీరంతా ఈ జాతియపతాక
పట్టుకు తిరిగారు; చొక్కలమీదా లోపల
మీదా థరించారు. అరోజున మనదేశంలో
ఉన్న ప్రతి కచ్చేరిమీదా, అనెక పాపుల
మీదా, ఇళ్ళమీదా, ఏధుల్లో తోరణాల
మీదా అనెక కోట్ల జాతియ పతాకాలు
వగిరాయి. ఎందుచేతనే తెలుసా ? అనాడు
మనకు స్వాతంత్ర్యం పచ్చింది. అంటు
అనాటిసుంచి మనని మనమే పరిపాలించు
కునే హక్కు నంపాదించాం. అందుచేతనే
అనాడు ఈ మన జాతియ పతాకకు
మనమేకాక మన దేశంలోఉన్న ఇతర
దేశాల రాయబారులూ, మన గవర్నరు
జనరలు మొదలైన తెల్లదోరలూ పందనాలు
చేశారు.

మనకు రాజకియంగా స్వాతంత్రంపట్టే
అందరూ మన పతాకకు ఎందుకు పంద

నాలు చెయ్యాలి? ఈరెంటీకి సంబంధం
ఉన్నదా? ఉన్నది. ఈ పతాక మనదేశంలో
ఉన్న ప్రజలందరి తరఫునా రాజ్యంగ
ప్రతినిధి. అంతటా నిండిఉన్న భగవం
రుదికి నమస్కరం చెయ్యాలంటే మనం
దేవాలయానికి వెళ్లి అక్కడ విగ్రహానికి
నమస్కరంచేస్తాం. అదేవథంగా మన
దేశంలో ఉన్నవారందరియుడలా స్నేహ
భావమూ, గౌరవమూ, భక్తి చూపాలంటే
మన పతాకకు పందనంచేస్తారు. అందు
కనే బ్రిటిషువారు ఇక్కడ పాలిస్తూఉన్న
రోజుల్లో మన నాయకులు స్వాతంత్ర్యం
కోసం ఉద్యమాలు సడిపెనప్పుడు మన
వాళ్ళు మన పతాక ఎగరవేస్తే బ్రిటిషు
అధికార్య ఆ పతాకను తీసివేశారు. బ్రిటిషు
అధికార్య మన పతాకకు అవమానంచేసే
నప్పుడు మన దేశంలో వారందరికి ఆప
మానం చేసినట్టయింది. అందుకనే వారు
మని పతాకను అవమానించటం మనం
నహంచలేకపోయాం.

ఒతే మనిశేశంలో అనెక రాష్ట్ర లున్నాయి. అనెక భాషలు హాట్లాడేవారు న్నారు. అనెక మతాలవారున్నారు. అనెక కులాలవారున్నారు. కానీ ఈ జాతియ పతాక ఇందులో ప్రతి వెక్కడికి ప్రతినిధి. మన ఆంధ్రలకు వేరే పతాకాన్నాది. అది అరపవారికి, బెంగాలీవారికి, మరాతి వారికి, మరెవ్వురికి ప్రతినిధికాదు. జెక్క తెలుగు హాట్లాడేవారిదే. కానీ ఈ జాతియ పతాక అట్లాకాదు. భారత రాజ్యంగ పరిపాలన కందంస్తు ప్రతి వెక్కడికి ఈ జండా ప్రతినిధి. మనదేశంలో ఇస్కుస్త్రిమంతులూ, ఉద్దేశ్యులూ, నిరుద్యోగులూ, ప్రీతులూ, పిల్లలూ, దరిద్రులూ, నిర్మగ్యులూ, కుంటివాట్లూ, గుడ్డివాట్లూ, అనాథలూ ఆందరూ ఈ పతాక కిందివాళ్లే.

మీరు మీదేశంమీదా, దేశ ప్రజలమీదా దేశంలోసాగే పరిపాలనమీదా భక్తి గౌరవాలు చూపాలంటే ఈ పతాకకు భక్తి గౌరవాలు చూపండి మన పతాకకు ప్రపంచమంతు గౌరవం సంపాదించాలంటే మన దేశంలోఇస్తు ప్రతి వెక్కడూ ఈ పతాకకు గౌరవం చూపటమేగాక దిని

గౌరవం నిలబెట్టటానికి అనుక్షలమూ ప్రయత్నించాలి. మనం వేసే ప్రతిద్రోహమూ, అన్యాయమూ ఈ పతాక యొక్క గౌరవానికి కళంకం తెస్తాయి. గడచిన యుద్ధానికి పూర్వం జర్మనీలో నాటిలు వెక పతాక ప్రతిష్టాపించారు. ఈ పతాకకింద హత్యలూ, దేపటి, మోసమూ, దోర్స్ట్రుమూ, ద్రోహమూ మొదలైన పనులు చేయబడ్డాయి. అందుచేత ప్రపంచంలో ఆ పతాకకు కాస్తయినా గౌరవం లేకుండా పోయింది.

ఆవిధంగానే ప్రపంచమంతు వ్రిటిము వారి పతాక సామ్రాజ్యవాద చిహ్నంగా ఉంటూ వచ్చింది. ఆ పతాకను చూడగానే మనకు వ్రిటిము ప్రజలలో ఉండే మంచి గుణాలూ, వ్రిటిము పరిపాలనలో ఉండే చెడ్డగుణాలూకూడా జ్ఞాపకంవచ్చేవి.

మీరెప్పుడూ సాటివాళ్లు కష్టసుఖాలు ఆలోచించి తోడ్పడండి. ఇతరుల మేలు కోరండి. ఆత్మగౌరవం కాపాడుకోండి. ఇతరుల అన్యాయాన్ని దోర్స్ట్రుయ్యాన్ని వైర్యంగా ఎదుర్కొనండి. ఆవిధంగా మన పతాకకు గౌరవం చెకూర్చినవా రఘుతారు.

నమస్కారము

మం. పా. కాశ్మీ.

గాలి వానలలోన కంపించిపోక
కొండదారుల మధ్య కుసులూడకుండ
జారు బురదలలో కూరుకోపోక
మాతాత తోలేదు మా దేశ రథము !
చకవక్క చేరేము స్వారాజ్యపురము !
ఛేషేలు మా గాంధిజీక వేపేలు.

ఎదుగులో దిగుడులో ఎగదోసి దించి
పెద్ద లెందరొ మధ్య మృతబొందినారు
వారి యాత్మలకెల్ల వాటిల్ల కాంతి
పరమేళ్వరుని గూర్చి ప్రార్థింతు మెపుడు.

ధర్మ చక్రము మధ్య తళతళా మెఱయ
మూడు రంగులతోద మురిపాలు గుణిసి
మిన్నంటి యెగిరింది మిన్నయై జెండ :

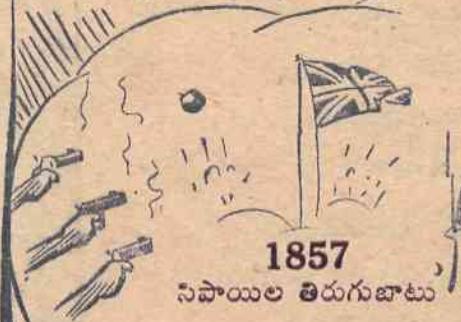
గోపాలకుల బ్రోచు గోవర్హనముగ
మమ్మెల్ల యపుడు గాపాడు మా జెండ
స్వాతంత్ర జెండాకు సాష్టాంగ నతులు.

స్వతంత్ర స్వప్నం

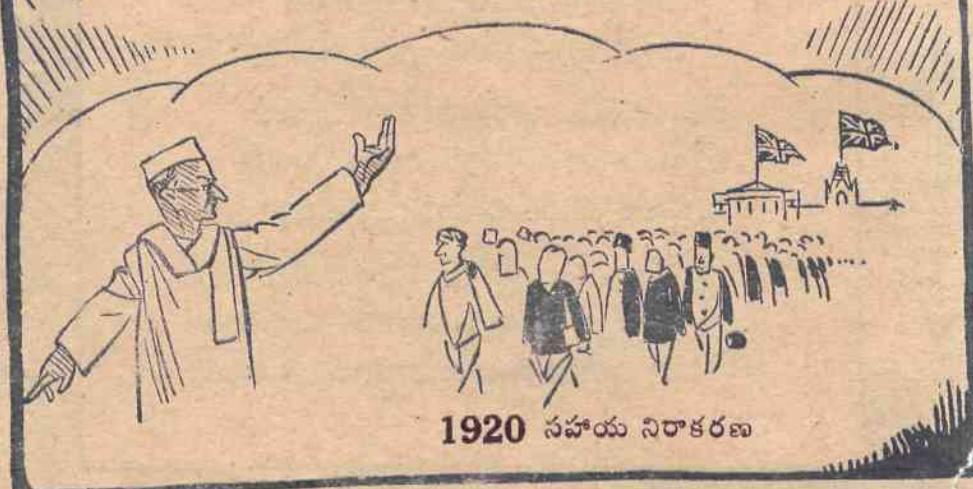
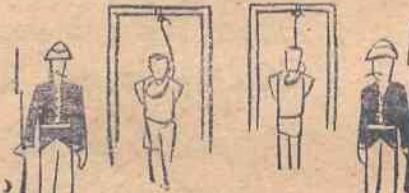
1757

ప్రసీ యుద్ధం

1857

సమాయల తిరుగుబాటు

1920 సహయ నిరాకరణ

***** చందమామ *****

* * * * * చందులు *

జిత్తులమాం

నక్క ఇంగాట్

మర్చుడు మంగలి నక్కాఫరతం పట్టించాలనుకున్నాడు. ఏవిధంగానైనా నక్క అంతు కనుక్కుంటే తప్ప వాడికోపం చలారేటబ్లు కనిపించలేదు. అందుచేత మంగలి అరణ్యానికిపోయి అక్కుడా, అక్కుడా ఉచ్చులువేసి ఇంటికి తిరిగివచ్చాడు.

పాపం నక్కాభావకీసంగతి తెలీదు. ఎత్తుకొచ్చిన కోదిపెట్టను ఆరగించి నక్కాభావ పొదలమాటున సుఖింగా నిద్రపోయింది. తిరిగి చీకటిపదేవేళకు లేచింది. మళ్ళీ ఆహారంకోసం వెతు క్కుంటూ వచ్చివచ్చి, మంగలి వేసిన ఉచ్చులో ఒకదానిలో పడిపోయింది.

తండ్రి తలంపుగా మళ్ళీ నక్కాభావకు ఆపద సంభవించింది. ఈ ఆపద గడిచి బయటపడటం ఎట్లాగో నక్కాభావకు తోచలేదు. ఉచ్చు వదిలించుకోవణానికి నక్క జిత్తురేమీ పనికిరాలేదు.

తెల్లువారగానే మంగలి ఉచ్చులు ఒకదొకపే చూసుకుంటూ వచ్చాడు. అఖరుకు నక్కాభావచిక్కిన ఉచ్చు కనిపించింది. మంగలిని చూడగానే నక్కాభావ పైప్రాణాలు పైనే పోయాయి. ఈ ఉచ్చు పన్నింది మంగలే అయితే తనని ప్రాణంతోటి వదలడు. ఎట్లాగా భగవంతుడా, అనుకుంది నక్కాభావ.

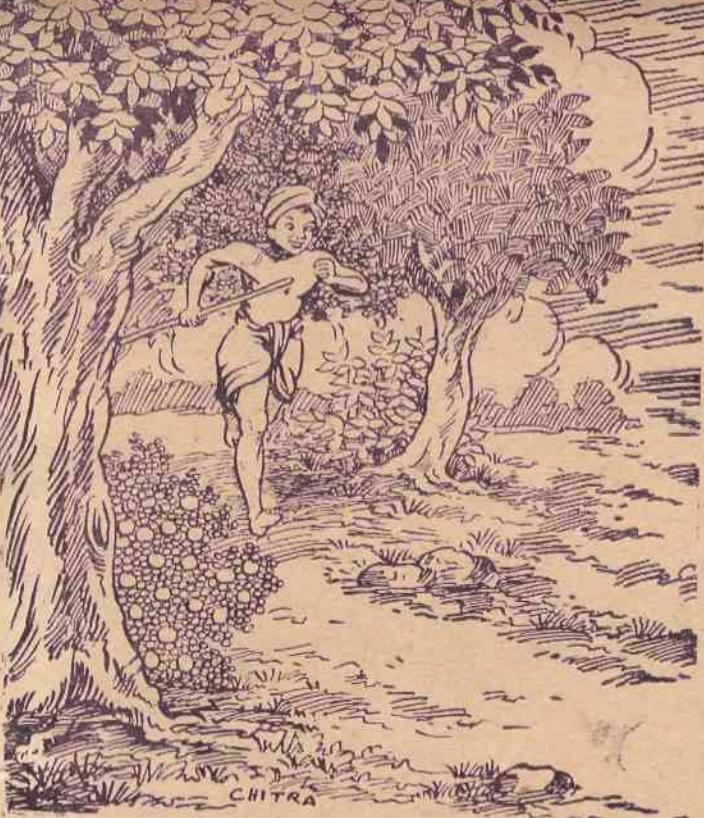
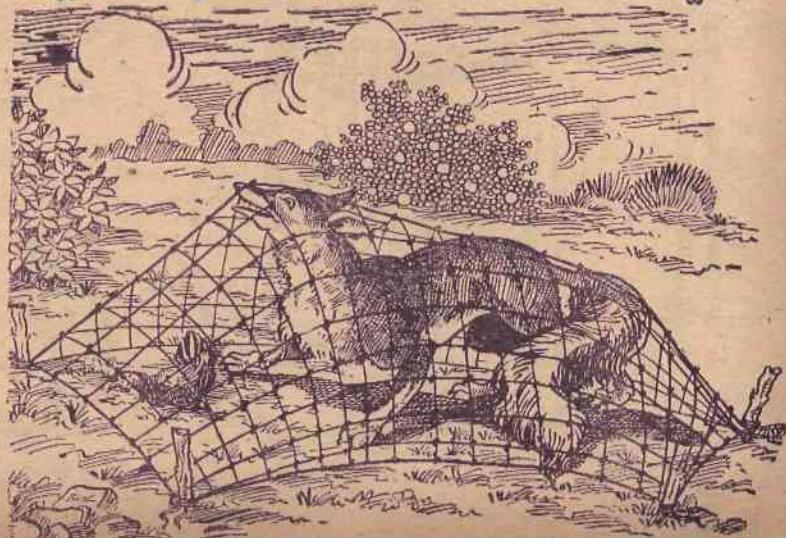
“మంగలిమామా, మంగలిమామా! నన్ను పట్టుకుంటే నీకేం వారుగుతుంది? వాట్లావాట్లా నామీద చెప్పిన వాడిలు విని ఇంతనని చేస్తావా?” అన్నది నక్కాభావ.

“సువ్యు వచ్చిదొంగవు. నా ఆపదను నీ పొట్ట బెట్టుకున్నావు. నిన్ను తాట వాలిపించి నీచర్చుం ఎండెయ్కపోతే నేను మంగలిని కాను!” అన్నాడు మంగలి.

○ * * * * *
 వేసుకుని, దానిమూతి
 గట్టిగా బిగించి, గోతం
 భుజానవేసుకుని మంగలి
 ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు.
 గోతం ఒకపక్కగా పదేసి,
 మంగలి పెళ్లాన్ని పెలిచి,
 “ఒనే, ఈ గోతాన్ని జాగ
 రగా చూస్తూ ఉండు. దగ్గ
 రీకి వెళ్లేవునుమా! అందు
 లో ఉన్నదయ్యం ముక్కు
 పట్టుకుంటుంది” అనిచెప్పి
 మద్ద కత్తి తీసుకురావటా
 నికిమేదరవాలింటికివెళ్లాడు.

గోతంలో ఏమి ఉన్నదీ
 మంగలి పెళ్లానికి తెలియ
 లేదు. కాని మొగుడు వద్ద
 నక్కాబావ.

“పీడాక్కువాలి
 కలుచేసినాక అప్పు
 రు వదిలేస్తాను!”
 అన్నాడు మంగలి.
 నక్కాబావను ఉచ్చు
 ఏదిపించి, ఒక
 గట్టి గోతంలో

న్నానని గోతం చాయలకు పోలేదు. నక్కాబావ మంగలిపెళ్లాన్ని మోసం చెయ్యటానికి ఒక చక్కనిషపాయం ఆలోచించింది.

“మంగలివొదినా, మంగలివొదినా! గోతంమూతి కాస్త గట్టిగా విగించ వూ?” అని అడిగింది నక్కాబావ.

మంగలిపెళ్లాం ఉలిక్కిపడి, “ఎవరు నువ్వు?” అని అడిగింది.

“నేను ఒక గంధర్వుడే. శాపంచేత నేను ఈలోకంలోకి వచ్చాను. మంగలి అన్నయ్య నన్నిగోతంలోపెట్టి నదిలో పదేస్తే నేను మళ్ళీ మాలోకానికి వెళ్లి పోతాను. మాలోకంలోకి వెళ్ళినరకూ నన్నెవ్వరూ చూడరాదు. చూసినవాళు అప్పరసలై పోతారు, అందుకనికొంచెం

గోతం మూతి గట్టిగా విగించు, నీకు పుణ్యం ఉంటుంది” అన్నది నక్కాబావ.

మంగలిపెళ్లానికి అప్పరస అయి పోవాలని ఆశపుట్టింది. అందుచేత గబ గబ గోతంమూతి విప్పేసింది. బతుకు దేవుడా అని నక్క గోతంలోనుంచి బయటవడి పిక్కబిలంకాద్ది కాలికి బుద్దిచెప్పి అరణ్యంలోకి వెళ్లి పోయింది.

మద్దక త్రిపట్టకుని మంగలి తిరిగి వచ్చిచూసే, ఇంకేముంది? గోతం భారీ. నక్కాబారిన నక్కపోయింది. దిగులుమొహంతోపెళ్లాం కనిపించింది. మంగలి పెళ్లాన్ని పట్టకు చావతన్నాదు, నక్కాబావను హతమార్పందే నిద్రపో నని మళ్ళీ శపథం చేశాదు. నక్కాబావ కూడా మంగలి అంతు కను కుంటానని శపథంచేసింది. ఈమాటు ఏం జరుగుతుందో తరవాత చూడాం.

ఆ దపిల్లల పాటలు

చిట్టి చిట్టి ముత్యలు
 చెట్టుకింద జోశారు
 వుట్ట మట్టి తెచ్చారు
 బొమ్మరిల్ల కట్టారు;
 బొమ్మరింటో బిడ్డని కంటే
 బిడ్డతలకి నూనెలేదు
 అత్తతలకి ఆవదంలేదు
 మామతలకి మధ్దలేదు
 మొగుడుతలకి మొదలేలేదు
 తన తలకి తోడేలేదు

సంపాదన :

వింజపూరి వెంకటరత్నమ్మ

తె	లు	తు
ఈ	గ	లి
తు	త	ప్పి
ట	పె	ల
"క	ల	క
తు	మ	పే
ర	ఱ	ము

పటిలు జవాబు

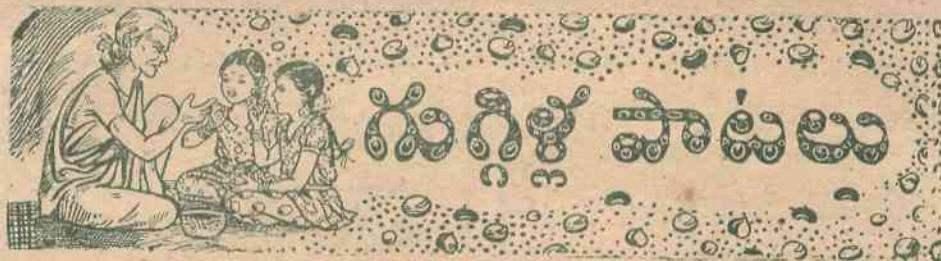
చిక్కు వూట

ఆబ్బాయిలూ, ఆమ్మాయిలూ !
 నేను నాటగు అక్కరాల నదిని
 1, 4 అక్కరాల కలిపితే సమాధిని
 2, 4 .. కలిపితే ప్రోవని
 3, 4 .. కలిపితే ఒకధాన్యాన్ని
 పల్లలూ నేనెవరు ?

చాపలి మంగల్యశర్ప, సర్పాపూరు.
 (జవాబు ఈ సంచికలోనే ఉంది.)

నేనెవరో కనుకో గ్ర్య ???

బొడ్డువల్లి పుడుపోత్తం
 మా అమ్మా పేరు పాలసముద్రం
 మా ఆక్కర్య లక్కుదెవి
 మా మేసమామ మన్మథాడు
 నేను ఇప్పని తలపై ఉండే పుట్టును
 నేను దెపతలకు ఆహారాన్ని
 నేను కలుప పుట్టులను సవ్యిస్తాను
 నేను నక్కలకు రాజును
 నేను సార్యదికి స్నేహారుణ్ణి
 నేనెవరో కనుకో గ్ర్య ???
 (జవాబు ఈసంచికలోనే ఉంది)

గుగ్గిళ్ళ పోటులు

* తులకమ్మ!

అమ్మా బంగరు బొమ్మా
నీద్దెడ్డిలోది తులనమ్మా
నీచెవ్వుకు చేరెడు కమ్మా
నీ కమ్ముదీసి మాకిమ్మా !

* చందమామ

వెండి లాంతరుబుట్టి వేగవచ్చాడే,
చల్లన్ని గాలిలో చందమామయ్య !
బంగారు తేరుపై పరుగి త్రునాడే,
వెన్నెల్ల జల్లంత వెలిసిపోయిందే !

* వెంకటాద్రి

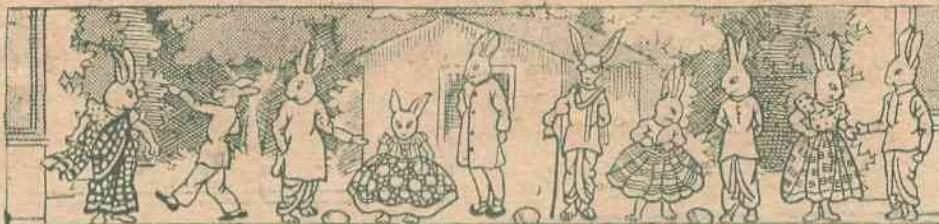
కిఱ్ఱు కిఱ్ఱు చెప్పులూ
జట్టె పల్లెవాటులూ
జంకులేని మాటలూ
వెంకటాద్రి నీటులూ.

* అబ్బాయి

చదువంటే అబ్బాయి చండికేళాడే
బద్దెపలుపా రావె బుద్దిచెప్పాలె !
చదువంటే పిల్లోడు సంతోషపడునే
కంసాలి రామయ్య కంటచెయ్యాలె !
పిల్లలారా రండి బల్లోకిపోయి
చల్లని గాలిలో చదువుకొండాము
విసరు విసరూ గాలి విసరవే గాలి
మల్లెహూవులగాలి మావిాద విసరు !

* చేవ — ఎఱ్ఱ

పస్తావు పోతావు నాకోసమూ
వచ్చి కూర్చున్నాడు నీకోసమూ !
సగము వచ్చున్నాను నీకోసమూ
సాంతము చస్తావు నాకోసమూ !

మీకు తెలుసునా ?

శిరాఫీ ఎదారులలో ఉంటుంది. అక్కడ
పూమిమీర గద్దికండడు. కాబట్టి చెట్ల
ఆకులే లిని బ్రహ్మకారి. అండుచేర అది
తన మెడ చాపిచాసి అలా నెంచుకుంది.

పాముకు చెవులులేవు.
బంచిపేది పొయినల్లో వెంటుంది.

ముత్యాల పిట్ట

ఆ దూడి కొండలో
ఆ మయ్యాల విలములో
దగున్న చంద్రుణ్ణి
చూకావా ?

ఆ చందమామలో
నల్లాటి మచ్చలో
ఉన్నాది మునలవ్వ
కన్నావా ?

మునలవ్వ చేతిలో
ముత్యాల పిట్టాకటి
కూ....యంచుకూసింది
విన్నావా ???

కె. సభా

నష్టితేనవతత్తులు

ఆనగా అనగా వెక హృత్తో వెక అవ్య పుండెది. ఆ అవ్యకు యిద్దరు మునమరాళ్లు. వెకతె కూతురుబిడ్డ, రెండోది కొడుకుబిడ్డ. కూతురుబిడ్డపేరు చండి. కొడుకుబిడ్డపేరు గారి. గారిచక్కుబి చుక్క. కాని అవ్యప్రాణ మంతా చండిమీదనే. గారి పొడఱంటనే గిట్టేదిగాదు. పాచిపనిదగ్గరనించి ఇంటి పనులన్నీ గారిచెతనే చెయించెది.

వెకరోజున గారి భావికి నీళ్లకిపోయింది. అక్కడికి వెక దెవకన్య మునలిదాని రూపంలో వచ్చి “అమ్మా, అమ్మా, దచ్చ కగాపున్నది. కాసిని నీళ్లు పాయ్యమా!” అని అడిగింది.

గారి “అలాగే పోస్తాను అవ్యా. పుండు” అని చింద తీసుకెళ్లి అవ్యకు నీళ్లుపోసింది. మునలిది నంతోచించి “అమ్మా, నువ్వు మంచి పిల్లలి. నీకు వెక వరం యిస్తాను. నువ్వు మాట్లాడిన ప్పుడ ల్లా మాటకు వెక్కిక్క మాటిక్కం రాల్లుంది. ఇక నువ్వు నవ్వావా, నవరత్నాలు రాల్లుయ్య” అని దీవించింది.

గారి యింటికి చేరేసరికి రోజుకంటె కొంచెం ఆలస్యమైంది. వాళ్ల అవ్య తిట్టింది.

“అవ్యా, అవ్యా! నాకు భావిదగ్గిర వెక మునలిది కనపడి మంచినీళ్లు పాయ్య మన్నది. పోసి వచ్చేసరికి కొంచెం ఆలస్య మైంది” అన్నది గౌరి.

గౌరి యిం మాటలనట మేమిటి, నీళ్లో నించి మాటిక్కాలు ఉపటప రాలట మేమిటి వెక్కుమాటుగా జరిగాయి. అవ్యకు ఆశ్చర్యంవేసి “యిదేమిటి తల్లి! మాటి క్కాలు పండులున్నయ్యే సీ నేటినించి. ఇది నిజమా, కలా?” అని అడిగింది. అవ్య గారిని “తల్లి” అని ముద్దుగా పిలపటం యిదే మొదటిసారి.

గారి భావిదగ్గిర జరిగిందంతా అవ్యతే చెప్పింది.

“అరే, వివితంగాపుందే! అయితే మన చండినికూడా నీళ్లకు పంపాలి” అని అవ్య చండిని పిలిచి జరిగిందంతా చెప్పి నీళ్లకు పామ్మని నెటింది.

చండి బిందె, చెంబు తీసుకుని చెయ్యా రంగా నూతిక వెళ్లింది. మాట్లాడ వెనకట మాదిరిగానే మునలిదివచ్చి దాహనికి నీళ్లు అడిగింది.

చండి కోపంతే “పో, పో, దరిద్రపు ముండా! నేను, యిక్కడికి నీకు హరికే

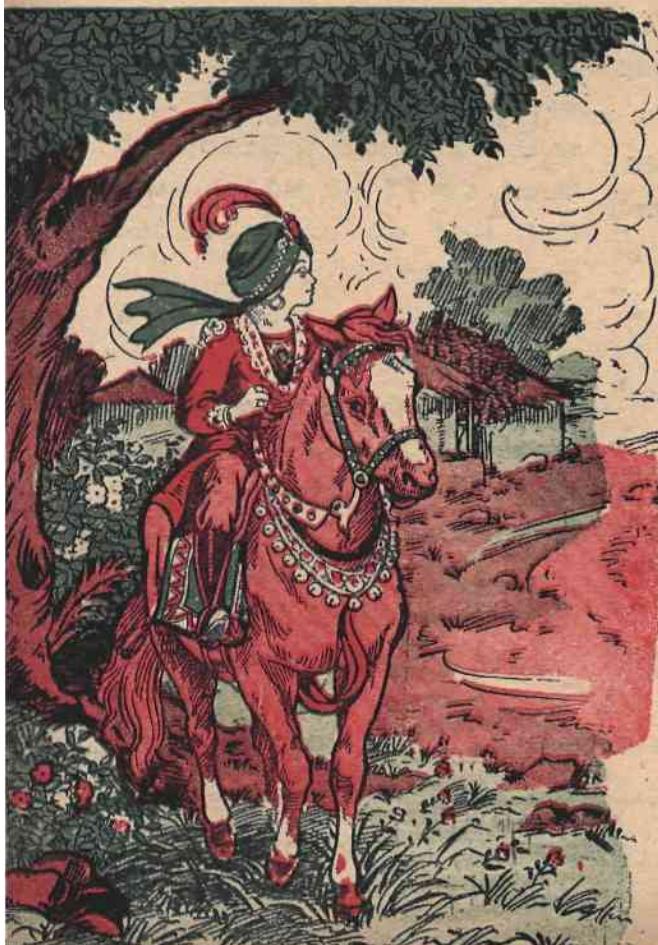
చంద మా మ

నీళ్లు పాయ్దుటానికి రాలేదు. మా గౌరికి యిచ్చి నట్లుగా నాకూ వేక వరంయిస్తే నీకు నీళ్లు “పోస్తాను” అన్నది.

“అలాగే నమ్మా! ఆ వరమే నీకూ యిస్తాను. నాకు నీళ్లు పాయ్దు” అన్నది ముసలిది.

చండి నీళ్లుతెచ్చి ముసలిదాని దోసిట్లో పొసింది. చండికి నీళ్లుపాయ్దటం చేతకాలేదు. ముసలిదాని ముఖమూ, గుడ్డలూ అన్ని తడిపింది.

ముసలిదానికి కోపం వచ్చి “ఓ, చండి! నువ్వు మాట్లాడి నప్పుడల్లా నీ నేట్లోనించి కప్పలు పడత్తె. ఇక నవ్వావా, తశ్శా, మండ్రగబ్బలూ, పాములూ పడత్తె” అని మాయమైపోయింది.

పాపం, చండి యేధు పు మొహంతే యింటికి తిరిగచ్చింది. అవ్యాషకాపంతే ఎన్నెఅడిగింది; కాని వెక్కుదానికి చండి జవాబు చెప్పదు! అవ్యకు కోపం వచ్చి “యున్నపోతా, ఎన్ని పెల్చినా మాట్లాడవ. నీ నేటి రత్నాలు రాల్చయనా” అని భాడిఫడి-రెండుమూడు డబ్బలేసింది. చండికి కూడా కోపంవచ్చి “ముసలి ముండా. నన్ను కొడ్దావా, పైగా భావికి పంపి....” అన్నది చండి ఈమాట లసడమేమిలి; కప్పలు నేట్లో నుంచి గబగబ పడటమేమిలి, రెండూ వెక్కుపారిగా జరిగినై.

“ఇదేమిటే?” అన్నది అవ్య.

“యిదే ఆ ముసలి ముండ నాకచ్చిన వరం” అన్నది చండి.

చండి నేటినించి కప్పలు మట్టి గబగబ పడినై.

చండమామ జింపుస్తంపుస్తం

మునలిదానికి దిగులు పట్టు కుంది. చండిని ఏమిచెద్దామా అని.

జలావుండగా, వెక రోజున ఆ దేశపు రాజుకొదుకు అవ్యాయింటి ముందుగా గుఱ్ఱింమీద పొతూ దీడ్లో అంట్లు తోముతున్న గారిని చూశాడు. ఆ పిల్లను చూడగానే అతనికి అమెను పెళ్లి చేసుకోవాలని బుద్ధిపుట్టింది. అతను ఎకాయుకిని యింటికి తిరిగచ్చి మంత్రాని పిలచి, “ఘలానిఘ్రాలో, ఘలాని యింట్లో వెక చక్కటి పిల్ల పుంటుంది. నుప్పు పల్లకి, నగలు, గుడ్లలు తీసుకుపోయి ఆ పిల్లను తీసుకోచ్చి నాకుపెళ్లిచెయ్య” అన్నాడు.

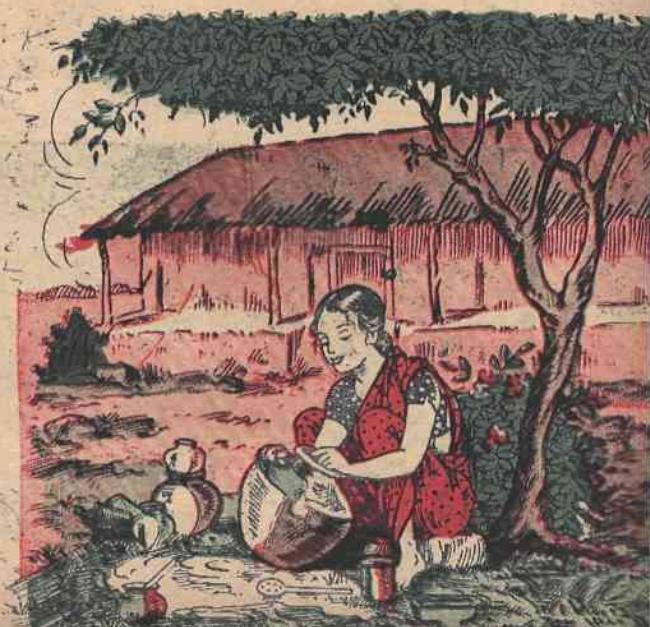
మంత్రి మంచి నగలు, గుడ్లలు, పల్లకీ తీసుకుని ఆహారు పోయి అవ్యతీ రాజుగారి పెళ్లినరిగతిచెప్పి పిల్లని పంపమని అడిగాడు.

అవ్యకు భలే సంతోషంవేసింది. కాని దానికొక దురాలో చనుపుట్టింది. గారికి బదులు చండిని పంపితే తనపీడ పదుల్లుం దను కుంది. అనుకుని, రాజుగారు చందమాము

పంపినగుడ్లలు చండికికట్టి, నగలుపెట్టి ముసుగు వేసి చండిని పల్లకీ ఎక్కుంచింది. ఎక్కుంచి చండి చెవిలో “జాగ్రత్త! పెళ్లి అయిందా తా మాట్లాడమాక. ముసుగుకూడా తియ్యాబోకు” అని రహస్యంగా చెప్పింది.

మంత్రి చండిని పల్లకీలో రాజుగారి దగ్గరకు తీసుకోచ్చాడు. పెళ్లి ప్రయత్నాలు జరిగినే.

చండి పెళ్లిరోజు పరకూ మాట్లాడకుండా, ముసుగు తియ్యకుండానే జరిపింది. కాని, పెళ్లిపీటలమీద కూర్చున్న తర్వాత తప్పలేదు. పురోహితుడు యేవే మంత్రాలు అనుమత్తాడు. చండి మరిచిపోయి అన్నది. ఆనట మేమిటి, కప్పులు నెట్లోనించి పడటమేమిటి వెక్కుమాటే జరిగినే. చండికి యాది చూచేనరికి నవ్యచ్చింది.

పకపక నవ్వింది. యింకెం, తేళ్లా, పాములూ, మంత్రగబ్బులు కుప్పలు కుప్పలుగా పడ్డయి. పురోహితుడూ పెళ్లి పెళ్లలూ అంతా పారిపోయారు.

రాజు కొడుకిక్క కోపంవచ్చింది. పీటల మిదనుంచి తెచి ఎతాయకిని చండి అప్పు దగ్గిరకు పోయాడు. అప్పు అప్పుడు పంచింట్లో బూరెల బుట్టదగ్గర కూర్చుని మెకుక్కతున్నది. అక్కడే గారికూడా పంట పనులు చేస్తున్నది. రాజు కొడు కిక్క గారిని చూడగానే ఆశ్చర్యంవేసింది. “సుమ్మయిక్కడికెళ్ల పద్మావత్?” అని అడిగాడు గారిని.

“నేనుకూడా చూ అప్పుకు వెక మనమ రాలై” అన్నది గారి వినయంగా. గారి యామాటలనగానే వేటవెంట రత్నాలు రాలినై.

ఆప్పుడు రాజు కొడుకిక్క అప్పుచేసిన మొసం తెలిసింది. కోపంతో మంత్రిని పల్చి, “ఈ అప్పును, దాని మనమరాల్ని తీసికెళ్లి బుర్ర గారిగించి గాడిదనకిక్కంచి పూరిచుట్టూ మూడుమాట్లు తిప్పి ఊరి బైటికి వెళ్లగొట్టు” అని ఆజ్ఞాపించాడు.

ఈ ఆజ్ఞ వినగానే గారికి ఏడుపులోకూడా నవ్వేచ్చింది. గారి నప్పుటమేమిటి, నప రత్నాలు రాలట మేమిటి వెక్కసారే జరిగినై. గారి అప్పును, చండిని వెదిలి పెట్టమని బ్రతిమాలింది. రాజుకొడుకు గారి మాటప్రకారం వాళ్లని వెదిలిపెట్టాడు. ఆ తర్వాత అకాశమంత పందిరి, భూదే పంత అరుగువేసి అంగరంగ వైటోగంగా గారిని పెళ్లిచేసుకున్నాడు.

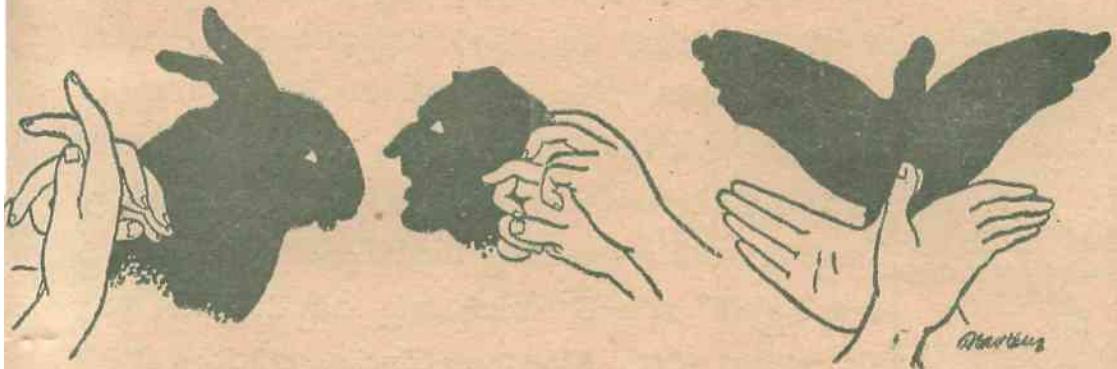
గారి రాజుకొడుకు సూరెళ్లు బతికి పూయిగా రాజ్యమేలారు.

* * * నీడ బోమ్మలు * * *

ఆచ్చయిలూ, అమ్మయిలూ,

చూకారా. ఈ బోమ్మలు యొంత రమాషాగా వున్నమోద్దాయి వీటికి కాయిరం, కలం ఏకీ అక్కార్లేదు. ఒక తెల్లని గోద, ఒక దీవం వుంటే భాలు. ఇలాంటివి రకరకాల భోమ్మలు మీరు వేణుముడుస్తూ, బాహ్రూ పెయ్యుపచ్చ, ప్రయత్నించిచూడండి. మీకూ చాతపుతుండి. వచ్చేనెల "చందమావ"లో యింకా కొన్నిబోమ్మలు నేడ్చుకుండురగాని ముందివి నేడ్చుకోండి.

కుండెలు

మనిషితల

ఎగురుతున్న పక్క

బండె

నీగో పిల్లవాడి తల

విసుగ

వక్క

* * * చందమావ * * *

తలలేని బంట్రో తు

అనగా అనగా ఒక ఊర్చో ఒక ఎత్తచీమ వుంది. ఒకరోజున అది ఏల్లో స్వానానికివెళ్లింది. స్వానంచేస్తూ చేస్తూ పాశం కాలుజారి ఏబో పడిపోయింది. అది నీచోలో కొట్టుకుపోయి కొట్టుకుపోయి చివరికి వాక వంతెనక అడ్డంపడింది. అడ్డంపడటంతో లేయిటునీరు అటు పోకుండా నిలిచిపోయింది. యాప్రమాదం తెచ్చిపెట్టిన దుర్మార్గ దెవదాలని అఱిరివాళ్లు కత్తులూ, కర్మలూ, ఈపెలూ తీసుకుని ఏటి దగ్గిరికి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. వంతెన కర్మంగా పడివున్న చిమని చూడగానే వాళ్కి వాళ్కు మండిపోయింది. ఎవరిక త్రికొద్ది వాళ్లు కత్తులతో ఈపెలతో చిమక్కగార్చి చీల్చి చెండాదేరు. అప్పటికే దానిమీద కనిపోవి కొంతమంది యోదులు, దానిచర్చం వాలిచి వూరులేని పాటిమీద యెందేసి యెవరిళ్కకి వాళ్ల చేరుకున్నారు.

తెల్లారేనరికల్లా ఆపాటిమీద పేరులేనిగరిక మొలుచుకొచ్చింది. కాళ్లారేనిరేడి అటుపోతూ ఈ గరికని తింటానికొచ్చింది. తలలేని బంట్రోతొకదు కత్తిలేని వర తీసుకుని ఆ లేదివెంటబడ్డాడు. దోవలో వాడికి వాడితాత తద్దినం జ్ఞావకంవచ్చింది. ఆ చుట్టుపక్కలచూ స్తోవాడికి అడుగులేనికుండ కన్నించింది. అదితీసుకుని దాంబ్లో రెండు శేర్లుచియ్యం పోసి పొయ్యిపెట్టుటానికి రాళ్లకోసం చూచాడు. రెండు రాళ్లుమాత్రం కనబడ్డాయి. మూడోరాయికి బదులు తన మోకాలుపెట్టి వండాడు అన్నం. వాడి ఖర్చుంకాలి పోసిన మూడు శేర్ల లో రెండు శేర్లు

వై. మనుప్రమాత్మాచార్యులు, బెజవాడ.

కాలిపోయనై, వాకశేరు మాడి మసిలయింది. ఏంజేస్తాదు? ఈమనే వడ్డిద్దమనుకుని బ్రాహ్మణానికి ముగ్గురు బ్రాహ్మిను పిలిచాడు. ఇద్దరు రామన్నారు. వాకడు అంతేచిక్కటేదు. సరే తాతతద్దినం ఇలా తగలడింది, యిక వేట ఎలా వెలగబెట్టానో అనుకుంటూ లేదికోసం బయలుదేరాడు. అనుకున్నంతపనీ అయింది. గరికమేసి లేది ఎటో పోయాడి! పాపం, కాల్గొధ్వకుంటూ కాళిచేతుల్లో ఇంటికిచేరాడు.

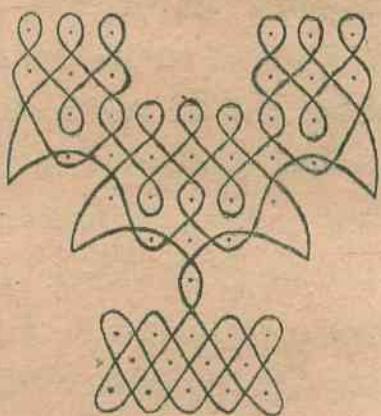
మన బంట్రోతుకి మూడు ఎకరాల పొలముంది. అందులో మూడువుట్లు వడ్లు పండుతాయి. వాటిలో రెండువుట్లు తాలు, ఒకప్పటి తప్పులు, ఇక వాడు తినేదేమిలో మీరే ఆలోచించండి.

తాలుపండినా తప్పులుపండినా తాసిల్లారుకు సిస్తు చెల్లించక తస్మేదేముంది; అప్పడుపండిన పంటకి మన బంట్రోతు మూడు దబ్బులు సిస్తుకట్టాడు. అందులో రెండుదబ్బులు చెల్లటేదు; ఒకటి మారలేదు. తాసిల్లారుకి కోపంవచ్చి ‘జాట్లువట్టుకుని ఈధ్వరువాణి’ అని తన జమానుని పంపించాడు. జమానువచ్చి మన బంట్రోతును పట్టుకుపోయాడు.

తాసిల్లారుగారు బంట్రోతును మూడుగుద్దులు వేయమని ఆర్దరిచ్చారు. కానీ మనబంట్రోతు పంటపండి, అందులో రెండుగుద్దులు తగలలేదు, ఒకటి తప్పిపోయింది. బ్రతుకుటీవుడా అని మళ్ళీ కొంప చేరుకున్నాడు. వాడికి ప్రతి ఏటా యిలాగే జరుగుతుంటుందిట. చూకారా ఎంత అదృష్టవంతుదో!

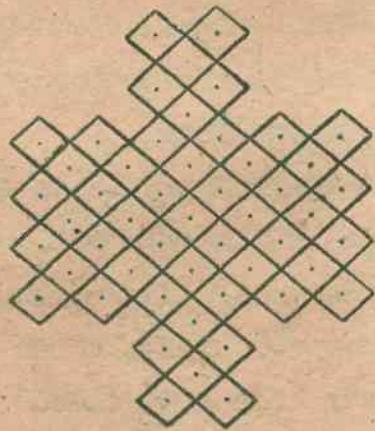

ము గ్రూ లు

కొడాలి బనవహూరమ్మ

పెదరాహూరు

పూమిడిపల్లి స్వరాజ్యం

పెదరాహూరు

త మా ఘా మా ట లు

ఈ కింది మాటలు ముండునుంచి
వెనుగ్గు, వెనకునుంచి ముందుకు
చదివినా అవే మాటలశ్శతవి.

1. కటిక	6. ముదము
2. గంగ	7. పులువు
3. ముడిము	8. కులుకు
4. నటన	9. మహిము
5. విరివి	10. టమాటు

అణ్ణయిలూ : ఇలాంటి మాటలు
కొన్ని మీరూ ఆలోచించండి
హరి సత్యం, ఎట్రుపాలం

అన్నీ మానము లే

ప్ర శ్వ లు

	జవాబులు
గాలిలో ఎగిరేది ?	విమానము
ఇనాము ?	బహుమానము
పాలక ?	ఓపమానము
నగుబాటు ?	ఆపమానము
సందేహము ?	అనుమానము
నిర్లయము ?	తీర్చమానము
సమానముకానిది ?	అసమానము
గారవము ?	స్వామానము

రచన : బాధురి రంగాచారి, గోళింపాలం.

మఱదలు మర్యాద

మేనత్త కొమరుడా మేలైన వావ
మానాన్న అల్లుడా మంచి కుత్తాడా
పండక్క వచ్చావు దండగేముంది
పండగెల్లేదాక ఉండి పోవయ్యా.

సిసలైన భోజనము చేయనూవచ్చు
పసగల తమలమూ వేయనూవచ్చు
చుట్టు జరీపంచ కట్టనూవచ్చు
అక్కతో ముచ్చట్లు ఆడనూవచ్చు
పండక్క వచ్చావు దండగేముంది
పండగెల్లేదాక ఉండి పోవయ్యా.

చీట్ల బియ్యమ్మని సిగ్గుపడబోకు
కంట్రోలు రోజులని కంగారు పడకు
ట్లాకు మార్గాట్లుంది భయమేమిలేదు
అల్లుడి మర్యాద కద్దేమిరాదు
పండక్క వచ్చావు దండగేముంది
పండగెల్లేదాక ఉండి పో శావః

క ను పర్తి వ ర ల క్కు మ్ము

శ్రీ వ్యాఘరాలు

బూబు

అనగనగ ఒకపూళ్లో పేరా సి పెద్దమ్మువుంది. ఆమెకి నలుగురు కొడు కులు. అనలుగురూ వేటకెళ్లారు. వాళ్లకి ఓ అడివిపంది కనిపించింది. వాళ్లని చూసి ఆపంది, “నన్ను చంపకండి. నేను చెప్పేమాట వినండి. ఇక్కడ నాలుగుకుంచాల వరహాలచల్లాను. నేను నీట్లతాగి వాచ్చేలోపల వాటిని మీరు ఎత్తితే నన్ను చంపండి. ఎత్తలేకపోతే నేను మిమ్మల్ని మింగేస్తాను” అంది. “ఓన్, ఇదెంతపని! వెళ్లిరా” అన్నారు వాళ్ల. కాని ఎత్తలేకపోయారు. ఆపంది వాళ్ల నలుగుర్చు మింగేసింది.

తనకొడుకులు తిరిగిరాలేదని, పేరాసి పెద్దమ్మ ఏడుస్తో ఓ పచ్చిమిరవకాయని పక్కలో పెట్టుకు పడుకుంది. తెల్లారే ప్పటికి ఓ బుడతడు పుట్టాడు ఆమెకి. వెంటనే బుడతడు, ‘అమ్మా, నేను వేటకెడతాను’ అన్నాడు. ‘మీ నలుగు రన్నలూ వేటకువెళ్లి చచ్చిపోయారు. వాళ్లని అడివిపంది మింగింది. నిన్నా మింగుతుంది! వెళ్లవాడ్నని ఏట్టింది ఆ పేరాసి పెద్దమ్మ. కాని బుడతడు ఆమె మాటవినక కత్తితిసుకుని అడివి వెళ్లాడు. అక్కడన్నల్ని మింగిన అడివి పంది కనిపించి, “నన్ను చంపకు. నేను నీట్లతాగి వాచ్చేప్పటికి నాలుగు కుంచాల వరహాలు ఎత్తితే నన్నుచంపు” అంది. బుడతడు సరేనని దానిముందే

ని మి ష ० లో
నాలుగు కుంచాల
వరహాల్ని ఎత్తి,
పందిని మధ్యకి
నరికాడు. నలుగు
రన్నలూ పంది
పొట్లలోంచి బైటు

పద్మరు. బుడతణిచూసి, అనహ్యపడి
గొయ్యతీసి, వాణి గోతిలో కపైట్టారు.
కపైపెట్టి ఇంటికెళ్లారు. “మీ తమ్ము
దేడి?” అని ఏడ్చింది పెద్దమ్మ.

“వాడా? ఆబుడతడ మాతమ్ముడు?
వాణి గొయ్యతీసి గోతిలో పాతిపెట్టి
శాము” అన్నారు వాళ్ల. “అయ్యా!
ఎతపొరపాటు చేశారుఱా! వాడే మీ
తమ్ముడు. గొయ్యతవ్వి వాణి నాతు
తెచ్చిపెట్టంది” అంది వాళ్లతల్ల. సరే
నని వాళ్ల అడివికిపెళ్లి బుడతణితవ్వి
ఇంటికి తీసుకొచ్చారు.

పేర్రాసి పెద్దమ్మ బూరెఱ వొండి
నలగురు కొడుకులకిపెట్టి, బుడతడికి
మాత్రం పేడబూరెలు వొండిపెట్టింది.
బుడతడు నలగురను లదగిర నాలగు
బూరెలు అడుక్కుని హాయిగా
తింటూ పోయినాడు. దోవలో
బూరెలోంచి ఓ శనగపస్సు కిందపడ్డాడి.
ఆ పష్టు మొక్కమొలవాలి అన్నాడు.
మొలిచింది. చెట్లు పెరగాలి అన్నాడు.
పెద్ద పృష్ఠమయింది. పువ్వు పుయ్యాలి,
బూరెలు పంచాలి అన్నాడు. పండింది.
హాయిగా ఆ చెట్లునెక్కి బూరెలు తింటు
న్నాడు. ఆదోవన ఓ రాజకూతురు పోయినాడు.

పెడుతోంది. బూరెల్నిచూసి ఆ అమ్మా
యికి నోరూరింది. ‘నాకోబూరె పెట్టవా’
అంది రాచకస్య. “నోటితో పెడితే నో
రెంగిలి, కాలుతో పెడితే కాలెంగిలి.
కన్నుతో పెడితే కన్నెంగిలి. ఎట్లా
పెట్టను?” అన్నాడు బుడతడు. “నీతల
వెంటికతో పెట్టు” అంది ఆమె. ఆ
తలవెంటికతోపాటు బుడతడుకూడా
ఆమెవాళ్లోకి జారి, ఆమె గుర్రంమీద
ఆమెవాళ్లో స్వారిచేస్తూ హాయిగా వెళ్లి
న్నాడు.

బాబు చెపితే ‘చలం’ రాశాడు యాకథ.

***** చుచ్చుచూచు *****

నేటిపాపలు రేపటిపౌరులు

ఈ పాపకి చంద్రమామ కావాలి
చి॥ చాపలి కామేశ్రం, రాజమండ్రి

“భారత లక్ష్మీ”
చి॥ కోనెరు రత్నమాల, ఏలూరు

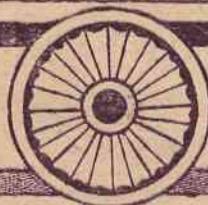

“గెలువు నాడే”

పర్సుసు కీటు!

తెలుగు రామలింగం

రామలింగాన్ని గోత్తిలో కుతికవరకు లన్ను, చెపుతాగాని మరి నాకో సహా హద్దిపెట్టి యేసుగులచేత తొక్కుంచ యం చేసిపెడ్దావా?" అని అడిగాడు. మని రాయ లవారు ఆళ్ళాపించారని "అలాగే బాబియ్యా, బుదేదో సెల కిందటినెల చదివారు జ్ఞానవకం వుండా!

సరే, రాయలవారి ఆళ్ళాప్రకారం యిద్దరు సేవకులు రామలింగాన్ని హరి బయటికిపీసికెల్లి వాక గొయ్యిత్తవ్వి అందులో కుతికవరకూ హద్దిపెట్టారు. ఇక్కెక్కుడ తప్పించుకుంటాడులే అను కుని సేవకులు రామలింగాన్ని వదిలి, యేసుగుల్ని తీసుకురావటానికి తిరిగి హక్కువ్వారు.

ఈకోగా వాక గూనిచాకలివాడు ఆదారినవస్తూ రామలింగాన్నిచూసి "ఇదేంటి బాబియ్యా! యిలా పాతి పెట్టారు తమర్చి. ఎవరుబాబూ మీరు?" అని అడిగాడు.

మన రామలింగానికి వెంటనే వాక వుపాయం తట్టింది. "చాకలన్ను, చాక

యం చేసిపెడ్దావా?" అని అడిగాడు. "అలాగే బాబియ్యా, బుదేదో సెల విప్పించండి" అన్నాడు చాకలి.

"ఏమీలేదు చాకలన్ను. నాకూ, నీ కున్నగూసికి రెట్టింపుగూని వుంది. ఇవ్వటికి పదెళ్ళనించి భాధపడుతున్నాను ఈ గూనిలో. నాఅదృష్టంకొద్ది వాక వారం రోజులక్రిందట నాకో సాధు కన్నించాడు. నా గూనిచూసి అయినకి జాలివేసింది. 'ఒక రెండురోజులపాటు కుతికలోతుగోత్తిలో కంఠం వరకూ హద్దుకుని వుండు. ఆ రెండురోజులు కళ్ళకూడా మూసుకునే వుండాలి. ఏమి జరిగినా కళ్లు తెరవకూడదు. గడువు హరికాగానే నీగూనికూడా మాయ మవుతుంది' అనిచెప్పాడు. సరే ఆవాక నించి ఈగోత్తిలో పాతుకుని కూర్చున్నా. యివ్వాల్చితో గడువు తీరిపోయింది.

***** చందులూ చందులూ *****

కాన్త నన్న బయటికి లాగావంటే నగుని వుందో పోయిందో చూసుకుంటాను” అన్నాడు రామలింగం.

“ఓస్త, యిదికూడా వోపెద్ద నష్టయమేనా బాబయ్యా. మీగుని పోయిందంటే నేనూ మీలాగే నాగులోజుల పాటు కట్టుమూసుకుని నా గుని పీడకూడా వదిలించుకుంటా” అని చాకలి రామలింగాన్ని గోతిలోంచి వై టికి లాగాడు. నిజంగా గునివున్నవాడై లేగా రామలింగం. మామూలు మనిషిలాగా తయారై వై టిబ్బడ్డాడు.

○
చాకలివాడికూడా గుని పోగొట్టు కోవాలని ఆత్రం కలిగింది. “బ్రాహ్మణులు; మీకు పుణ్యం వుంటుంది. నన్న కూడా కాన్త గోతిలోంచి పూడ్చి పెట్టండి. మీద పోయే దోషలోనే నా యిల్ల వుంది. మా యింటిదానికి ఈ కబురు కాన్త అందించి దాన్ని వచ్చి తామూల తీసుకెళ్ళమనండి” అని ఆత్రంగా కోరాడు చాకలివాడు రామ లింగాన్ని.

“అలాగేరేవోయ్. నాటాధవంటిదేగా సిదికూడా. కాని మవ్వుమాత్రం ఈ వారంరోజులూ కట్ట తెరవకూడదు. ఏమి ప్రమాదం జరిగినానరే” అన్నాడు రామలింగం.

“వదోలేండి భాబూ, ఎలాగో అవస్తి పడతాను. ఈపాడుగుని వదిలపోతే చాలు” అన్నాడు చాకలి.

రామలింగం చాకలివాడి గోతిలో కంరండాకాపూడ్చి తసదారిన తాను బయలుదేరి వెళ్లపోయాడు. పోతూ పోతూ చాకలివాడిపెళ్లాంతో ఈసంగతి చెప్పాడు. చాకలివాడిపెళ్లాం అన్నం మూటకట్టుకుని బయలుదేరింది.

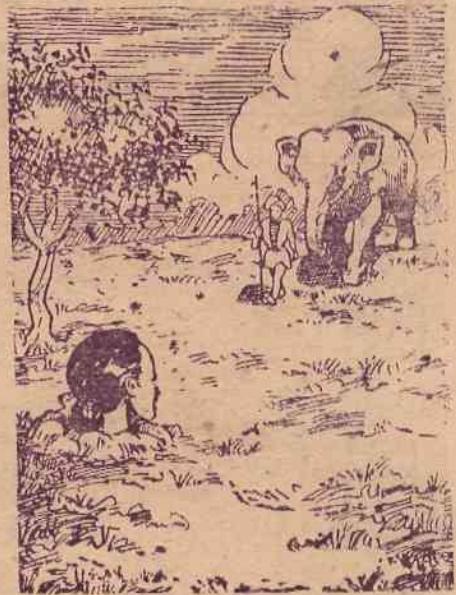
*

○

ఈ లోపగా, రాయలవారి సేవకులు ఏనుగులనితిసుకుని రామ లింగాన్ని హృద్యపెట్టినచోటికి వచ్చారు. అప్పటికి కొంచెం చీకటిపడింది. గోతీలోవున్నది రామలింగమేనుకుని వాళ్ళ యేసు గులచేత తొక్కించారు. కష్టాతెరిసే గుని పోదేమోనని పాపం చాకలి అలాగే గుట్టుచప్పిడి కాకుండా వూరు కున్నాడు. ఇంకేముంది, పచ్చడిపచ్చడి అయిపోయాడు. వచ్చినపని అయింది గడా అని రాయలవారిసేవకులు తిరిగి అస్తానానికి చేరుకున్నారు.

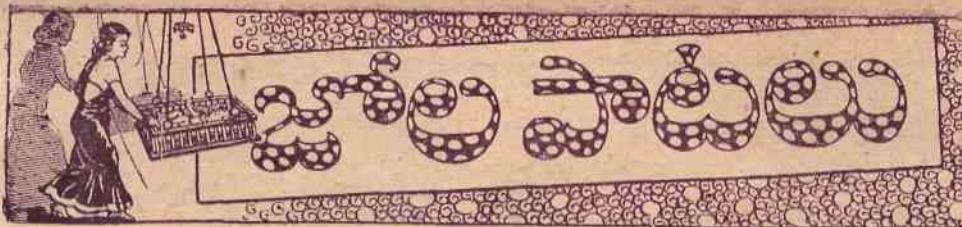
చాకలివాడిపెడ్లాం అన్నపమూటతో వచ్చిచూసే యింకేముంది. మొగుడి తలకాయ ఆనమాలుకూడా లేకుండా పచ్చడిపచ్చడై కనిపించింది. పక్కనే వాడి గుడ్లమూటచూసి అది తన మొగుడితలకాయే అని తెలుసుకుంది. ఆ మూట నెత్తినేసుకుని లబోదిటోమంటూ రాయలవారి అస్తానానికి వచ్చింది.

ఈ లోపగా మన రామలింగంకూడా

అస్తాను చేరుకున్నాడు. జిరిగిందండ్ర విన్నెతర్వాత రాయలవారు 'ఛార పిడు గా, ఎంతపని చేశావు' నిష్టారణంగా ఏమీతెలియని చాకలివాటి సీపొట్ల బెట్టు కున్నావగదా. ఏదోలే, అయిపోయిందేదో అయిపోయింది. సువ్వు తింగి కూక్క యెదట బ్రద్దావు. అదే పదివేళు అని చాకలిదానికి మనువర్తి ఏర్పాటు చేసి వంపించారు.

జ్యోతిల పొటులు

[తల్లు లకు]

గేరింట వువుపంటి కొడుకు నెత్తుకుని
బాలింత వచ్చింది బావినీళ్లాకు
నీ దేది బాలింత ? యెంత చక్కుండో !
మాచిన్న పట్టుచీర మడమలకు పసుపు,
కళ్లదీ కాటుకా పళ్లదీ యెరువు,
మావాడ బాలింత అబ్బాయి తల్లి.

ఏటికీ కాలువ యెంతదూరమ్ము
యెత్తి పెంచిన తల్లికెంత మోహమ్ము !
కాలువ నీళ్లన్న కడు సంద్రమాయె
కడలేని మోహమ్ము కన్న తల్లికి.

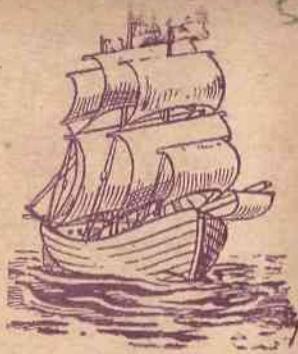
ఇంతంత దీపమ్ము యిల్లెల్ల వెలుగు
చుక్కుల్ల చంద్రమామ జగమెల్ల వెలుగు
గేరంత దీపమ్ము కొండల్ల వెలుగు
గేపాల కృష్ణమ్ము మందల్ల వెలుగు
మాడంత దీపమ్ము మేడలకు వెలుగు
మారాజు అబ్బాయి మాకళ్ల వెలుగు.

సంపాదన : దీవి భానుషుతీదేవి, కౌరతాదివద్రు

ఊచకా ఊగదే ఊయ్యలచేరు
 పాడకా నిదరోడు పట్టి అబ్బాయి
 విశాఖపట్నాన విసిరింది గాలి
 వింజరవు రేపున్న తేలిందివాడ.
 వర్తకుడి పేరేమి వాడపేరేమి ?
 వాడలోపోసినా దినుసుఫేరేమి ?
 వర్తకుడు అబ్బాయి వాడ నావాడ
 వాడలోపోసినా దినుసు ముత్యలు.

ఊయ్యలలో బాల వుగ్గకేడునై
 ఊతమ్ము యసోద పూచి వుగ్గయ్య
 పల్లకీలో బాల పాలకేడునై
 చల్లనీ మామయ్య, చందమామయ్య
 పాలోసి పోవయ్య పసిబాలకీవు.

దేపుడి గుళ్లోన దేపుడాడెని
 దేవేంద్ర సబులోన జూదమాడెని
 పరమేశు గుళ్లోను పాములాడెని
 పూతి నానట్టింటు బాలలాడెని.

వేలంవెట్టి కథ

ప్రదక్షిణాలుచేసి, ఒక వెంట్లుకపీకి చెవులో పెట్టుకున్నాడు. ఆగాడిద కలవాళ్ల హళ్లోవన్న తదితమలు “యేమిటి దాలూ ఆలావేశారు” అని అడిగారు.

ఈగాడిద “మధురముంచి పచ్చింది. దీనికొణ్ణ వసుదేవుడు పట్టుకున్నాడు. అందిచేత పుణ్యంవస్తుందని ఆలా చేశాను” అని మంత్రిలన్నాడు. ఆమాట ఏనివారంతా ఒక్కరూక్కరే వెళ్లటం మూడుప్రదక్షిణాలుచేసి దాని వెంట్లుకు వొకటి పీకి చెవులో పెట్టుకో టం మొదలుపెట్టాము.

ఇల్లా చెయ్యటంతో ఆ గాపిద భొచ్చంతా ఉడిచావుకుసిద్ధం అయింది. ఈ సంగతి రాజుగారికికూడా తెలిసి మనంకూడా చూడ్దామనిబయలుదేరిపెళ్లి మూడుప్రదక్షిణాలుచేసి ఒక వెంట్లుకు పీకినాడు.

దానికో ఆగాడిద చచ్చిపోయింది. ఆగాడిదకలవాళ్ల, “మాత్రితుకు ఈగాడిద

అచ్చాయిలూ, అమ్మాయిలూ, మీకు ఈ కథ తెలుసునా ? పోనీ నేచెప్పావినంది. ఏం. అనగా, అనగా, ఒకహరిలో, ఒకరాజు, మంత్రి వుండేవారు. ఆ మంత్రి పేరు నుబ్బద్ది. ఒకరోజున రాజు మంత్రినిపిలిచి, “వేలం వెట్టి అంతె ఏమిటి” అని అడిగాడు.

మంత్రి ఏమిచెప్పుతారు? అందుకని రాజుగారితో “రెండు రోజులు గదు వివ్యంది చూపిస్తాను” అన్నాడు. ఆ మర్మాదు పొష్టున్నే లేచి స్నానంచేసి, పిటూదిపెట్టుకుని, హరి చివర కంచర గాడిదలు వుంటే, వకదాసకి మూడు

తోనేవున్నది. మీ చెతులలో చచ్చిపోయింది. దీనిఖరీదు ఇవ్వ” మన్నారు. అప్పుడు రాజు మంత్రినిపిలిచి, ఇదేమిటి ఇల్లావచ్చింది అని అడిగాడు. అప్పుడు మంత్రి అన్నాడుకడా: “మీరు వేలం వెట్టి అంటే యేమిటని అడిగారు. దానికి నోటిలో సమాధానంచెపితే మీకు నవ్వేది కాదు. అందుకని ప్రత్యక్షంగా చూపిన్నే తెలుస్తుందని ఇలా చేశాను” అని అన్నారు. రాజు, మంత్రితెలివికి సంతోషించాడు.

గాడిరవాళ్ళకు కొంత సామ్య ఇచ్చి వాళ్ళను వంపించేశారు.

కథ కంచికి, మనం ఇంటికి.

పొదుపు కథలు

(1)

తల్లిమూపుపైన తనయుని గొంపావ దారి తొంగజూచి వారిజంపి వండి కూరచేసి ‘పహ్వ’ రుటంచును నాపె పైటలోనె యారగించె!

(2)

పదము తెనిమిదెన్నపరగ తిమ్ములు నాల్లు నడ్డచుగ పడచు నసురగాదు శిరము తోకలేదు జివంబు దనరును యిందు భావమేమి ‘చంద్రమామ’ *

వ. వి. సత్యనారాయణ రెడ్డి
కాళ్ళముడునూరుపాడు

(3)

మొదలుకాయలుండు, పెదపనుప్రొక్కుండు ప్రొనుపైని లతలు వ్రేలుచుండు లతలమీద ప్రేణ్ణు అతిగి ప్రాకుచునుండు యిందు భావమేమి ‘చంద్రమామ’

★
వెదాంతం ఆనసూయాదెవి
గుంటూరు
జవాబాలు ३। వ పేటీలో చూరఁది.

33 వ పేటీలోని ‘నేనెవరి కనుక్కు’

ఆన్నదానికి జవాబు ‘చంద్రమామ’

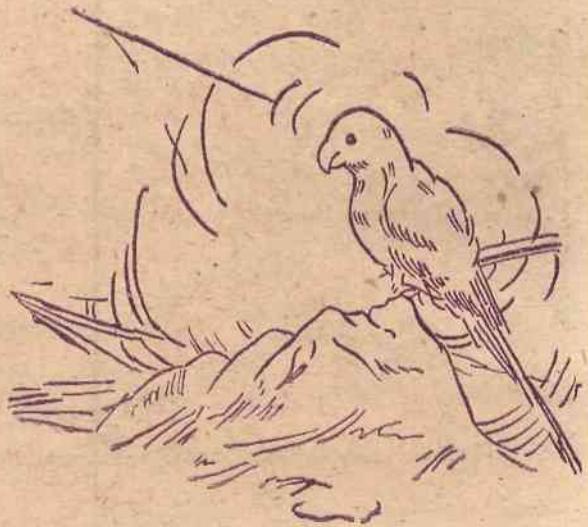
33 వ పేటీలోని చిక్కుమాటకు జవాబు
, గోదాపరి’

53 వ పేటీలోని ‘బొమ్మలో బొమ్మ’కి జవాబు వెటకాడు చిలక కాళ్ళక్రిందనే వున్నారు.

***** చంద్రమామ *****

బొమ్మలో బొమ్మ

వెక చిలకా వేటకాడూ కలిసి
ఎంతో స్నేహంగా ఉంటున్నారు.
జందులో వేటగాడు చిలకను
ఏడిపించటానికి దాక్కున్నాడు.
మీరు వాడు ఎక్కుడ ఉన్నాడే
కన్నకుని చిలకకి చెప్పండి.
లేదా జవాబుకు క్క పేజి
చూడండి.

స్వాతంత్ర్య దినేత్నపంనాడు ముద్రాను అలిండియా రేడియోవారి
పెల్లల కార్బ్రూక్షమంలో పాల్గొన్న పెన్నలు పెద్దలు.

బాబు

రాజేంద్రప్రసాద్

కాంగ్రెస్ నాయకులకు జీజీలు
కొట్టేటప్పుడు బాబు రాజేంద్ర
ప్రసాద్ పేచు మీరునినేకంటారు.
ఆయనకథ మీకు తెలుసునా?

బాబు రాజేంద్రప్రసాద్ తాత
మిశ్రీలాల్గారు. పెదతాత చౌధురీ
లాల్గారు. తండ్రి మహాదేవ
సహాయగారు; అన్న మహాంద్ర
ప్రసాద్ గారు. జన్మస్థానం బీహా
రులోని జిరాదేయి అనేగ్రామం.

బాబు రాజేంద్రప్రసాద్ కు
చిన్నప్పటినుంచి ఒక అలవాటు
ఉండేది. ప్రొద్దుగ్రుంకటం ఆల
స్యం, గురువ నిద్రపోయేవాడు.
ఒకొక్కప్పుడు అన్నం తిన
కుండకూడా వండుకొనేవాడు.
తల్లి ప్రేమతో మంచంమీది
నుంచి ఎత్తుకొనివచ్చి అన్నం
పెట్టేది. ఒకప్రక్క నిద్రపోతూ
నే అన్నం తినేవాడు. ఇలా
పెందలాడే నిద్రపోయే అలవాటు
పీడరపనిచేనే రోజులలోకూడా
పోలేదు.

మహరీ పుచుమల

జీవిత దర్శక

ఒకమాటు ఆయన ప్రాధ్యపోయే
దాక మేలుకొండామని ప్రయత్నిం
చాడు. రాత్రి నిద్రవస్తున్న సమయా
లో పుస్తకం చేతిలోపట్టుకొని నిల
బడ్డాడు. కానీ నిద్ర అగలా. విను
చుకు కిందపడ్డాడు. పుస్తకం పోయి
దూరంగా పడ్డది. తలపోయి మంచం
పట్టుకు కొట్టుకొండి అయించునకు
మెలుకువరాలా. తెల్లవారుజామునలేచి
చూమకొంటే ముఖాన బొప్పికట్టింది.

రాజెన్సొబుకు విచ్చాయానం ఇంటి
లోనే ఆరపయేట మాల్యుసాహేచ్చివద్ద
జరిగింది. చిన్నపుటినుంచి పరియన్న
భాష శ్రద్ధాభక్తులతో చదివాడు. తరు
వాత పైస్సాగ్నిలుచదువు ఛప్రాలో.

చిన్నపుటినుంచి రాజెన్సొబు కష్ట
పడి చదివేవాడు పైగా తెలివితేటలు
కూడా ఉన్నాయి. ఉపాధ్యాయులు
అయన తెలివితేటలకు ఆశ్చర్యపడి
సంపత్సరం మొదట్లోనే చదువుతున్న
తరగతినుంచి పై తరగతికి ఒక్క
సారిగా పంపించారు.

మహేంద్రప్రసాద్గారికి చిన్నపుటి
నుంచి దేశమన్నా, దేశపరిశ్రమలన్నా
ఎంతో అభిమానం. ఈ అధిమానం
తమ్ముదైన రాజేంద్రప్రసాద్లో కూడా
నాటుకొనేటట్లు చేశాడు. అందువల్లనే
ఖద్దరు ఉద్యమం బయలుదేరకఫూర్యమే
1890 నుంచికూడా రాజెన్సొబు ఖద్దరు
తప్ప మరొకటి కట్టేచాడుకాదు. స్వదేశ
వస్తువులనే వాడేవాడు.

చిన్నతరగతులనుంచికూడా రాజెన్సొబు
చదువులో తతిమ్మావిచ్చాయథ్లల
కంటే మిన్నగా ఉండేవాడు. సూగులు
పైనల్లపరిశ్కలో కలకత్తా విశ్వవిద్యా
లయానికంతకు మొట్టమొదటివాడుగా
నెగ్గాడు. రాజెన్సొబు తరువాత ఎఫ. ఎ.,
బి. ఎ. అనర్ప కలకత్తాలో చదివాడు.
విశ్వవిద్యాలయం పరీశీలకు ఏ విచ్చా
రులు కూర్చుటానికి అర్పలో నిర్ణయిం
చటానికి ప్రత్యేకంగా పరీశీలు జరిగేవి.
ఏటినే సెలెక్షన్ పరీశీలు అంటారు.
యఫ. ఎ. సెలెక్షన్ పరీశీలు, ఆనర్ప
సెలెక్షన్ పరీశీలు రాజెన్సొబు కూర్చు

న్నపుడు ఒకగమ్మత్తు జరిగింది.

యిఫ్. ఏ. సెక్రెటన్ ఫలితాలు ప్రకటించటానికి ప్రిన్సిపార్ట్ స్వయంగా క్లో ను కు వచ్చాడు. తాను బాగా మార్గులు సంపాదించి మొదటివాడు గా పాసైనట్లు రాజెన్బాబుకు తెలుపు. అందువల్ల నిబ్బరంగా కూర్చున్నాడు. ప్రిన్సిపార్ట్ చదివినపేర్లలో రాజెన్బాబు పేరు రాలేదు. రాజెన్బాబు లేచి, “నేను పాసయ్యాను, నాపేరు రాలేదేమి ?” అని అడిగాడు. ప్రిన్సిపార్ట్ మండి పడుతూ, “నువ్వు తప్పి ఉంటావు. అందువల్ల నే నీపేరు ఇందులో లేదు,” అన్నాడు. “కాదండి, నేను పాసయ్యాను” అన్నాడు రాజెన్బాబు. “మళ్ళీ మాట్లాడవంటే అయిదురూపాయలు జరిమానా వేస్తాను” అన్నాడు ప్రిన్సిపార్ట్. తనపేరు లేదన్న అందోళనలో ఆయన మళ్ళీ మాట్లాడటానికి ప్రయత్నించాడు. ప్రిన్సిపార్ట్ “పదిరూపాయలు నీకు జరిమానా విధించాను,” అన్నాడు. మళ్ళీ ఆయన ఏదో చెప్ప

బోయాడు. ప్రిన్సిపార్ట్ జరిమానాను 15 రూపాయలకు పెంచాడు. ఇలా జరిమానా పెరిగిపెరిగి 25 రూపాయలయింది. ప్రిన్సిపార్ట్ వెంతవచ్చిన గుమాస్తా రాజెన్బాబును ఎరుగును. అతడు వెనకనుంచి మాట్లాడవద్దని రాజెన్బాబుకు సైగచేశాడు అప్పటికి ఆయన ఊరుకొన్నాడు. తరవాత విచారి స్తేగుమాస్తా హారపాటునరాజెన్బాబు పేరు వదిలిపెట్టాడని తేలింది.

ఆయన కేవలం చదువుతోనే కూర్చో లేదు. దెంగార్ విభజన ప్రతికూల ఉద్యమంలో పాలొన్నాడు. 1906 లో బీహార్ రాష్ట్రాయి విద్యార్థిసంఘాన్ని నెలకొల్పాడు. ఆ సంవత్సరంలోనే కలకత్తా అభిలభారత సమావేశసందర్భంలో వాలంటీరుగా పనిచేశాడు.

తరవాత అయిదు సంవత్సరాలకే, అంటే 1911 లో కాంగ్రెస్ వర్గంగా కమిటీ సభ్యుడయ్యాడు. ఆనటినుంచి నేటివరకూ ఆ సభ్యత్వం ఆయనకు వస్తూనే ఉన్నది.

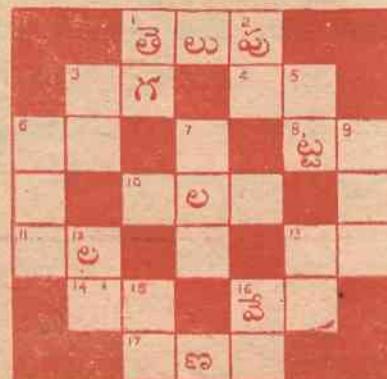

అబ్బాయిలూ, అమ్మాయిలూ !

మీరు పెద్దవాళ్లనహాయం లేకుండా సొంతంగా ఆలోచించి ఈ వణిలు హృతి చేయాలి నుమా. అలా హృతిచేసి 33 పేజీలో ఉన్న జవాబుతో సరిచూనుకోండి. ఒక్క తప్పుకూడా లేకపోతే మీకు పది మార్గులు. ఒక తప్పుంటే అరు మార్గులు. రెండు తప్పులుంటే నాలుగు మార్గులు. మూడు తప్పులుంటే రెండుమార్గులు. నాలుగుగాని అంతకుమించిగాని తప్పులుంటే మాత్రం బిండినున్నా వచ్చినట్లే.

పోతే, దీన్ని హృతిచేసేవద్దుతి మీకు తెలుసునా ? 1 నెంబరు అడ్డంలో మూడు అష్టరాలు వుండాలి. ఆధారములలో “ఒకరంగు” అని వుండా, దానికి మూడు అష్టరాల మాట ఏమైయ్యండాలి అని ఆలోచించాలి. అప్పుడు “తెలుపు” వస్తుంది. అక్కడ “తెలుపు” ఉంచండి.

అలాగే 1 నెంబరు నిలావు రెండు అష్టరాలు వుండాలి, దానిని వెతకణానికి “ఒకజాతిలో భాగం” ఏదా అని చూడాలి. దాని మొదటి అష్టరం “తె”-యిది ఏమాట్టు అని ఆలోచిస్తే “తెగ” గుర్తుకు వస్తుంది. అట్లాగే తతిమాట్ల గట్టా హృతిచేసి మీమార్గులు నాకుచెప్పండి.

ఆ ధ ర ము లు

అ త్త ము :

1. ఒక రంగు.
3. తీవివస్తువులపై ప్రాయిను.
4. అష్టరముల ప్రాతః.
6. తండ్రి తండ్రి.
8. అట్ట (తలక్రిందుగా)
10. దీనిపై ప్రాయివచ్చును.
11. నిద్రలో వచ్చునది.
13. ఒక వాము.
14. మించుక్క.
16. ఉషాత.
17. యుద్ధము.

ని లు వు :

1. జాతిలో ఒక భాగం.
2. క్రూరజంతువు.
3. ఒక చెట్టు.
5. పక్కి.
6. ఒక రాతుసి.
7. దీనితో ప్రాయివచ్చును.
9. పండిందు అంగుళములు.
12. తీగ. [చూచును.
13. జ్యూరమువచ్చినప్పుడు పై ద్వయిడు
15. యంత్రము.
16. ఒక చెట్టు.

55. న పేటిలోని పొడువు కథలకు జవాబు

1. అరటిపుప్పు; 2. ఎండ్రకాయ; 3. వీణ

చంద మా ము

పోటీవ్యాసం

ఈ నెల చందమా ము పోటీ వ్యాసాలలో మొదటిబహుమతి ‘ఆ రాత్రి’ అనే కల్పనాకథకు ఇచ్చాము. దీనిని ప్రాసింది, యిం. జయ, రామారావు పేటు, కాకినాడ.

ఈ కథ ఆక్షోబురు చంద మా ములో ప్రకటిస్తాము. రెండు, మూడు బహుమతులు నిర్దయంకూడా వచ్చేసంచికలో ప్రకటిస్తాము.

సంచాలకుడు

చంద మా ము

స్వ శా ర ము

బో ల

మితాయి సంచిక వెల 1.0.0

బాల మూడే జన్మదినసంచిక రంగు రంగుల బోమ్మలతో మంచి మంచి రచనలతో అందంగా వెలువదింది. ప్రతి పిల్లవాడూ చదువదగింది.

బొరుకుటోటు :

3, తంటుచెట్టెపీఠి, మద్రాసు.

***** చంద మా ము *****

శివ్ అంద్ వెన్
ఇష్వారెన్న కంపెనీ, లిమిటెడ్, బొంబాయి.
[1913 రో స్టాటిష్టిక్స్]

త్రణ కాల్గోంధం :

‘శివ్ అంద్ వెన్ విర్టుంగ్స్’, థోర్ట్ర, బొంబాయి.

33 శంచక్కురాగా రేళ్ నేవేప్రో ఎంపీస్ స్ట్రీట్ హెంపీందిప్పు ఉన్న
త్రణ ఉరంతియ శ్రీమానంద్.

అర్జుకంగా సుషీరమై, పొంచీటార్డ్ తోస్, ఏషంట్లోనూ వ్యవహారించుటకు
సంఖ్యూరావికి చేరిన్నకగన్న శంస్.

1914 రో ఆరిన అదనప్పుపారం కోలీరూపాయిల మించింది.
ఉడకైనటువంటిస్తే, వయకుణి కరిసటువంటిస్తే వ్యక్తిగ ఏషింగ్ కోణక
దరశమ్ముల పైఫ్లోవచుపుపు.

శ్రీ డి. యన్. రెడ్డి విచారంపు : శ్రీ ఎ. వెంకటరెడ్డి

(మాం పైక్రమి), ఇస్ట్రీషన్ అం ఏషింగ్.

377, ఎన్ టట్ నే ద. ★ పొదుకూరు, వయా-పొమ్మార్,
మద్రాసు.

గుంటూరు కెల్లా.

శ్రీ యన్. మల్లికార్ణావు, అగ్రనెంటింగ్ సెక్రెటరీ, బెంగార.

మన్నిక్కు

అందూనికే.

ఇండియా సెర్వెస్ లిమిటెడ్

నెల్లూరు - కంజహాస్ - మద్రాసు

చందులు మామకు

ప్రతిష్టాల్‌ ఏజింట్లు కావాలి

- ★ భావిధారతం నేటి పిల్లలమీద అధారపడి ఉంది. వారి విష్ణువంమీదనే వారి సాహస త్యాగాలమీదనే భారతవిష్యత్తు నిర్వయింపబడుతుంది కాబట్టి పిల్లలను విష్ణువంతులను సాహసులను, త్యాగులను చేయవలసినభారం పెద్దలమీద ప్రభుత్వముమీదా ఉన్నది.
- ★ అందుచేతనే బడిలేని ఊరులేదు. పిల్లలులేని బడిలేదు. చందులు కోరని పిల్లలవాడు లేదు.
- ★ చందులు పిల్లల పత్రిక. చందులు చరివిన పిల్లలవాడివిషయమై ప్రభుత్వంగాని, తరిందులుగాని ప్రశ్నేక శ్రద్ధ తీసుకో నవనరంలేదు. అది చందులు తీసుకుంటుంది.
- ★ అయితే చందులు పిల్లలకు ప్రతిగ్రామంలో అందించే పరోవకారి ఒకరు కావాలి. వారు ఈ పరోవకారంకోనం ఎత్తువ నమయం వృద్ధవరచ నక్కరలేదు, దబ్బ దండుగ వడ నవనరంలేదు. ఇంటిపెద్ద కూర్చుండి నెలు 10, 12 కాపీలు అమ్ము కొద్ది లారంలో ఈ విద్యుదానం చేయవచ్చును. కాబట్టి ప్రతివారు ఈ పరోవకారం చేయండి.

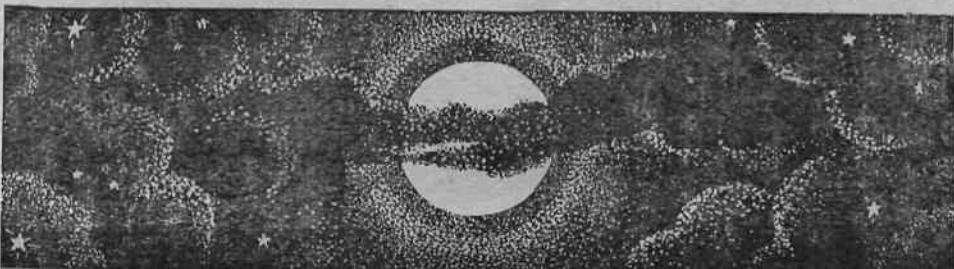
చందులు మామకు

ప్రతిష్టాల్ ఏజింట్లు కావాలి

విపరాలకు ప్రాయండి.

మేనేజరు: చందులు మామకు

87, ఆచారప్పనపేటి జి. టి. మద్రాసు, 1.

యువ

యువకుల మాన పత్రిక

ఇందులో వి. యే; ఇంటరు; సూగ్-లు తైనలు | చదువు విద్యార్థుల రచనలు ప్రకటిస్తాము,
ఈ విషయంలో తమకు రచనలు వంపి తోడ్చరమని ప్రతి విద్యార్థినీ కోరుతున్నాము,
ఇవికాక వి.యే; ఇంటరు, సూగ్-లు తైనలు కోర్చుకునంబంధించిన వ్యాసాల, ఉంటాయి.

అధ్యాపకుల సహకారం అర్థిస్తున్నాము.

సువత్సరం చందా రు. 5-0-0 విడి ప్రతి 0-6-0

సంచిక సెప్పంబరు ఆఖిరులో వెలువదుతుంది.

యువ కార్యాలయం

37, ఆచారప్పన వీధి, జి.టి. మద్రాసు 1.

ఆంధ్రజ్యోతి

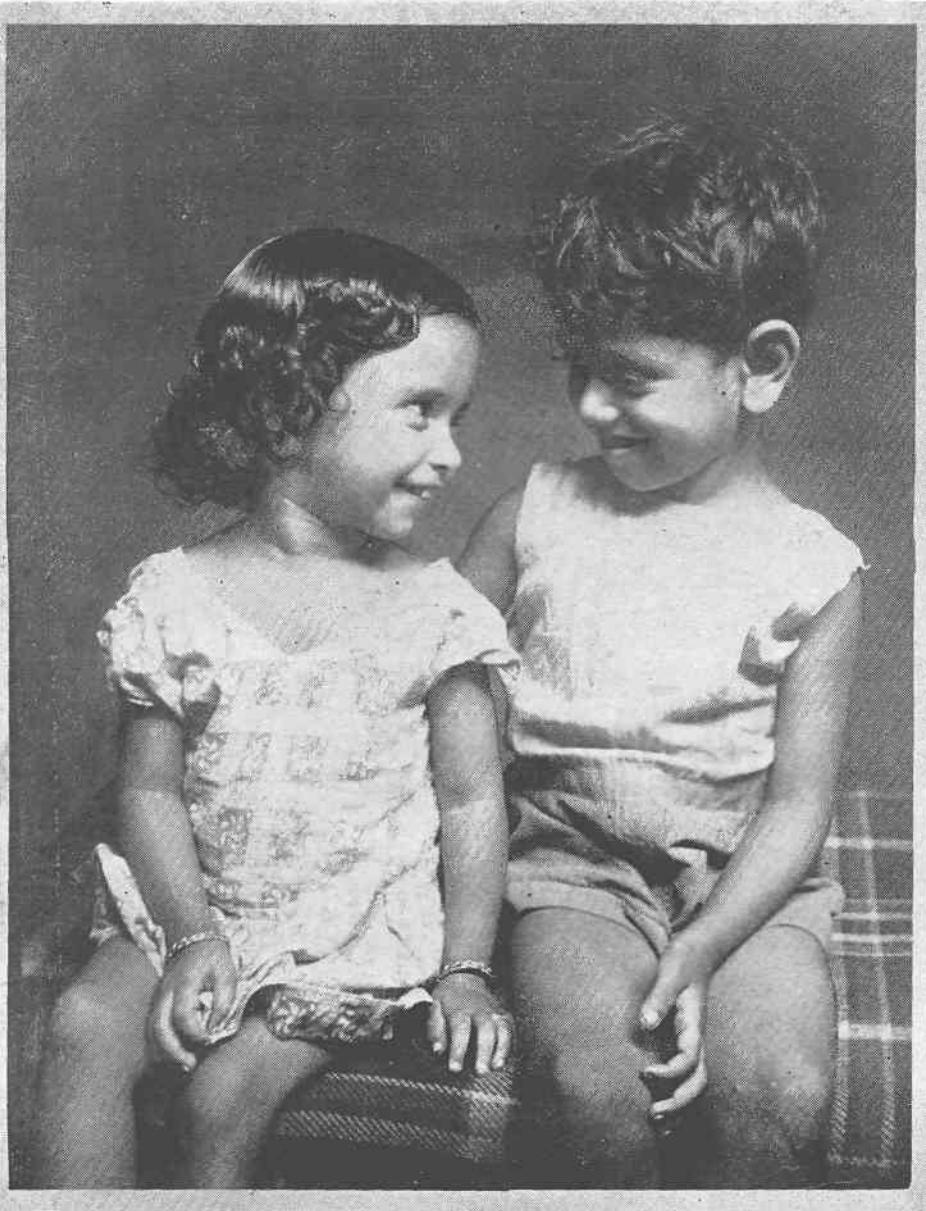
(ప్రభ్యాత మాన పత్రిక)

అరంథంనుండి ఆంధ్రజ్యోతి ఆంధ్రులకు నిస్సాగ్రమైన సేవచేసి
విజ్ఞానవినోదాలను వెదజల్లటంలో సాటిలేని పత్రికగా భ్యాతి గన్నది.

స్వతంత్ర భారతంలోకూడా ఈ భ్యాతి నిలబెట్టుకొనడానికి
“ఆంధ్రజ్యోతి” శక్తివంచన లేకుండా పాటు పడగలదు.

సువత్సరచందా రు. 5-8-0. విడికాపీ రు. 0-6-0.

ఆంధ్రజ్యోతి, 37, ఆచారప్పన వీధి, మద్రాసు 1.

Chandamama Sept. '47

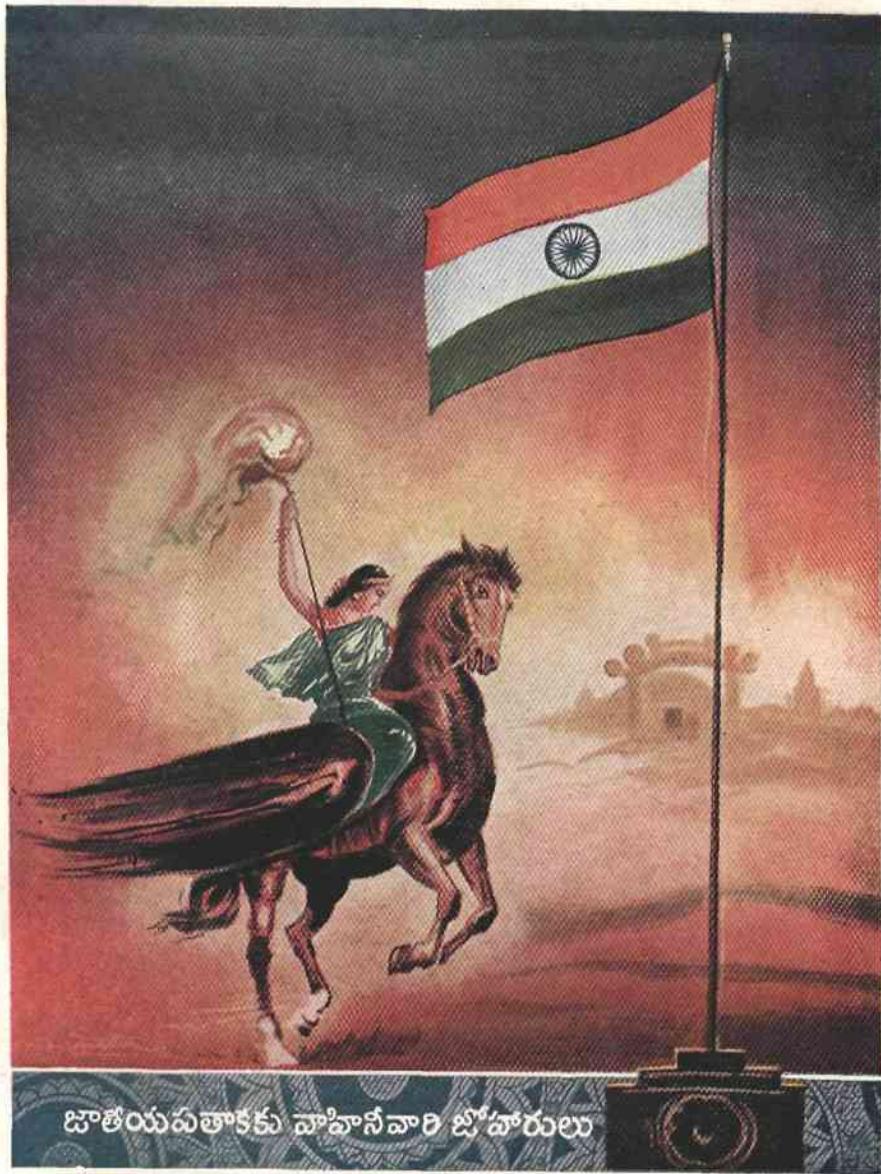
“ నా కూ తెలు సు లే .... ! ”

Photo by N. Bhaskar

REGD. NO. M. 4854

CHANDAMAMA

SEPT. 1947

హతేయపత్రాక్తు వాహనవారి జీవరులు